Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XIV. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., sreda, 21. septembra (Sept. 21) 1921. Subscription $5.00 Yearly. ŠTEV.—NUMBER 219.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Združitvena konvencija S. N. P. J. in S. D. P. Z.

Nadaljevanje poročila urednika 'Prosvete' na 4. seji dne 13. sept.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo gl. urednika Prosvete vzame na znanje.

Na to pozove brat konvenčni predsednik predsednika nadzornega odbora SNPJ. brata Matt Petrovića, da poda svoje poročilo.

Predsednik nadzornega odbora S. N. P. J. predloži naslednje poročilo:

POROČILO PREDSEDNIKA GL. NADZORNEGA ODBORA S. N. P. J.

Cenjena konvencija!

Kot predsednik glavnega nadzornega odbora predložim vam poročilo o mojem delovanju od časa, ko sem prevzel svoje mesto pa do danes. Poročilo bo kratko, ker se mi ne vidi potrebno poročati o vseh podrobnostih. Omenjati hočem le bolj važne stvari, v slučaju pa, da bi kdo zahteval več pojasnil, sem pripravljen odgovarjati na eventualna vprašanja.

Zadnja konvencija se je vršila pred tremi leti. V tej kratki dobi je SNPJ. pokazala čudovit napredek. Natančne številke, ki nam kažejo ta napredek, so razvidne iz drugih poročil, zatorej se hočem jaz omejiti samo na par stvari.

Premoženje jednote. Kakor je razvidno iz poročila gl. tajnika na zadnji redni konvenciji, je imela Jednota premoženje dne 30. junija 1918 $496,502.40. Zadnje poročilo gl. tajnika dne 30. junija pa kaže da je jednotino premoženje $819,846.90. Napredovali smo v teh treh letih torej za $323,344.50. To je bilo premoženje SNPJ. pred združitvijo. Združitev je seveda precej zvišala to število in premoženje združene organizacije, ob zaključku zadnjega fiskalnega leta kaže lepo svoto $1,153,603.20.

Članstvo Jednote. Kakor v premoženju, tako je napredovala jednota tudi v članstu in to vkljub slabim razmeram, katere vladaje v Ameriki zadnjih par let. Ob času zadnje konvencije je štela jednota 18,000 članov, danes šteje okrog 21,000. Napredovali smo torej za 3000 članov. Lep napredek je pokazal tudi mladinski oddelek. Ob času zadnje konvencije je bilo v mladinskem oddelku nekaj nad 5000 članov, a danes jih je skoraj 9000.

Narastaj društev. Jednota je pokazala lep napredek tudi kar se tiče novih društev. Od zadnje konvencije pa do danes so je ustanovilo nekaj nad 60 novih društev.

Uradno glasilo jednote. Finančno stanje Prosvete in napredek glede števila naročnikov je razvidno iz poročila upravitelja. Omenjam le, da je imel list od začetka pa do danes trd boj za obstanek. Stroški so v zadnjih letih strašno draginje redno narastali, posebno kar se tiče tiskarne, in so vedno presegali dohodke. Priporočam konvenciji, da napravi kak sklep in postavi Prosveto na trdno stališče ter pomnoži število naročnikov. To priporočam zato, ker sem prepričan, da je bila Prosveta od začetka, in je še danes glavna gonilna sila v razvoju organizacije. Prosveta je ona vez, katera nas veže skupaj tesneje, kakor je vezano članstvo drugih podpornih organizacij. V Prosveti so se vodile kampanje za pridobivanje novih članov in za ustanovitev novih društev. Prosveta je izobraževala naše članstvo in ga vsposabljala za organizacijsko delo. V Prosveti se je izražalo mnenje članstva, čistili se pojmi, dajali se nasveti, ki so pomagali do našega lepa napredka. Upam, da se vsi strinjate z menoj, ako trdim, da je bila ustanovitev lastnega glasila, največji in najpomembnejši korak v zgodovini naše jednote.

Upam, da bo združitvena konvencija priznala to dejstvo in storila vse kor je potreba, da se razširi naš list, in pride v zadnjo kočo naših rojakov v Ameriki. Na ta način razširjen list bo najboljša garancija našega bodočega napredka.

Književna matica. Zadnja redna konvencija je sprejela resolucijo, katera nalaga gl. odboru, da napravi načrt za izdajanje znanstvenih in izobraževalnih knjig. Izvoljen je bil v ta namen tudi potreben odbor. Odbor je šel pridno na delo, in izdanih je že par knjig. Upam da bo združitvena konvencija nadaljevala z začetim delom. Izobrazba je ena izmed naših važnih nalog, katere ne smemo zamarjati.

Poslovanje v glavnem uradu. Glavna naloga nadzornega odbora je nadzirati poslovanje v glavnem uradu. Ni bila to lahka naloga in mnogokrat sem si želel, da bi bil kdo drugi na mojem mestu. Kmalu potem, ko je na zadnji redni konvenciji izvoljen odbor, začel s poslovanjem, so se pojavili znaki, da v glavnem uradu ni tiste sloge in vzajemnosti, katera bi morala biti. Nastal jepoložaj, kateri ni bil ne v korist in ne v čast organizaciji. Moj namen ni tukaj razmotrivati, kaj da so bili vzroki tega neslanja. Fakt je, da so razmere postajale vedno bolj neznosne, in jasno je bilo, da mora priti do nekake odločitve. Raznim neljubim in neprijetnim dogodkom v glavnem uradu so sledile pritožbe — z ene in druge strani — o kršenju pravil in drugih nepravilnosti. Prisiljen sem bil, da sem na podlagi pravil zahteval sklicanje izredne seje glavnega odbora, da se uredi razmere v glavnem uradu. Glavni odbor je na tej izredni seji preiskal različne obtožbe, zaslišal obtožence in nekatere izmed njih spoznal krive raznih prestopkov. Na to so sledile resignacije gl. tajnika in gl. blagajnika in par drugih odbornikov.

(Dalje na 6. str., 1. kol.)

ZASTOPNIK AMERIŠKIH DELAVCEV PRINESEL V MOSKVO POL MILJONA DOLARJEV.

Riga, 20. sept. — Rosta javlja iz Moskve, da je prišel tja neki zastopnik ameriških delavcev in prinesel pol miljona dolarjev za stradajoče Ruse ob Volgi. Ime tega zastopnika še ni znano.

MED LEWISOM IN HOWATOM SE KUHA KONFLIKT.

Howat je za povišanje mezde, medtem ko je Lewis za staro mezdno lestvico.

KONVENCIJA RUDARJEV V INDIANAPOLISU.

Indianapolis, Ind., 20. sept. — Danes je bila otvorjena konvencija rudarske organizacije United Mine Workers of America (Združeni rudarji v Ameriki) v tem mestu. Navzočih je približno 2000 delegatov.

Delegatje, katerim je dobro znan notranji položaj v organizaciji z ozirom na stališča raznih voditeljev, pričakujejo burnih debat glede mezdnega vprašanja. John L. Lewis, predsednik organizacije, in Aleksander Howat, predsednik 14. distrikta v Kansasu in znan neustrašen bojevnik za pravice rudarjev v omenjeni državi, sta voditelja nasprotujočih si frakcij glede tega vprašanja.

Howat bo zahteval, da se izdela nova mezdna lestvica s povišanimi mezdami, dočim je Lewis na stališču, da ostane stara lestvica in da se vodi boj proti vsakemu znižanju mezde.

Frank Farrington, predsednik rudarske organizacije v Illinoisu, je dejal včeraj, da on ni vodja radikalcev ne konservativcev.

DELEGATJE KONFERENCE GLEDE BREZPOSELNOSTI.

Konferenca se otvori v pondeljek.

Washington, D. C. — Hoover je včeraj objavil imena delegatov, ki so izbrani za Hardingovo konferenco, glede brezposelnosti. Konferenca se otvori prihodnji pondeljek. Objavljenih je 38 imen delegatov, ki so sprejeli imenovanje; med temi so tri ženske. Imena ostalih delegatov bodo objavljena pozneje, ako sprejmejo.

Med imenovanimi je samo pet odbornikov delavskih unij, ki so: Gompers, John L. Lewis, predsednik rudarske unije, Mathew Woll, podpredsednik A. F. of L., Thomas V. O'Connor, predsednik unije pristaniščnih delavcev v Buffalu, in W. S. Carter, predsednik železničarske unije kurjačev. — Ostali delegatje so večinoma kapitalisti: predsedniki raznih družb, bankirji, voditelji trgovskih zbornic in drugi. Poleg delegatov so še posebej imenovani člani "posvetovalnega ekonomskega odbora," v katerem pa ni nobenega delavca.

POVOJNA REAKCIJA JE PRIŠLA V ZADNJI STADIJ BLAZNOSTI.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Časnikarski poročevalci so dobili v roke okrožnico s pozivom, da "dobri ameriški patrijotje" odpro kampanjo za nov dodatek k ustavi, ki odvzame pravico do javne službe in posedovanja lastnine, trgovine in vstopa v Združene države vsakomur, "ki ne verjame v vsegamogočnega Boga in njegovega sina Jezusa Kristusa". Na okrožnici je podpisan neki Charles M. Wood iz Brooklyna. — Kaj še pride?

CENE ŽIVILOM ŠE VEDNO RASTEJO; V AVGUSTU SO POSKOČILE ZA 13.5%.

Washington, D. C. — Department za delo poroča, da so cene življenskih potrebščin na debelo narastle za 13.5 odstotkov v mesecu avgustu. Podražilo se je surovo maslo, sir, mleko, jajca, riž, meso, sladkor, sadje in krompir. Obleka je tudi dražja za nekaj odstotkov, dasiravno se ne pozna dosti v cenah na drobno. Edino stavbinskemu materijalu in kovinskim izdelkom so padle cene.

ALIJANCA RUDARJEV Z ŽELEZNIČARJI PRINAJA.

Konvencija rudarjev se bo bavila z nacionaliziranjem in demokratiziranjem železnic in rudnikov.

AKO ZASTAVKAJO ŽELEZNIČARJI, BO PRENEHALO VSE DELO TUDI V RUDNIKIH.

Washington, D. C. — (Laurence Todd, Federated Press.) — Na predvečer konvencije Združenih držav v Ameriki je prišlo naznanilo Warrena S. Stona, da so štiri velike bratovščine nedvomno odglasovale z veliko večino za generalno stavko na železnicah. Ako torej zastavkajo železničarji, bo v splošnem ustavljeno delo tudi v premogovnikih brez kakšne akcije organiziranih rudarjev.

Z ozirom na to možnost se bo konvencija rudarjev morala baviti z važnim vprašanjem, s katerim se je že bavila leta 1919., v Clevelandu, namreč z alijanco z železničarji v svrho, da se izvede Plumbov načrt nacionaliziranja in demokratiziranja železnic in rudnikov.

Delegatje U. M. W. of A. so na zadnji konvenciji v Clevelandu soglasno glasovali za nacionaliziranje in so naložili eksekutivi, da se naj dogovori z železničarji za skupno akcijo, da postane Plumbov načrt zakon. Predsednik Lewis bo moral zdaj poročati, kaj je storil v tem oziru.

Velika večina premogarjev v Ameriki trpi letos na brezposelnosti, kajti "zakon potrebe in zahteve" se ni obnesel. Farmarji in mali podjetniki nimajo denarja, da bi nakupili premog, dokler ne prodajo pridelkov oziroma izdelkov. Trgovci s premogom so čakali z naročili, ker so mislili, da padejo cene. Ker torej ni bilo naročil za premog, je blazni sistem konkurenčne produkcije premoga počival malone vse poletje, zdaj pa, ko bodo pričela prihajati naročila, ker se bliža zima — in še huda zima kot se prerokuje — ne bodo mogli baroni premoga zadostiti vsem zahtevam, čeprav rudarji garajo v vseh rovih noč in dan skozi prihodnje štiri mesece. Rudniki pa ne morejo obratovati, če nimajo dovolj potrebnih železniških vagonov, vagonov pa zopet ne bo, kajti železniške družbe jih niso dale popraviti. Rezultat se lahko vidi: manjkalo bo premoga, cene bodo skakale navzgor in ljudje bodo trpeli, kapitalistični listi bodo pa lagali, da so pomanjkanje premoga povzročili rudarji z njihovimi "profitarskimi mezdami".

Osemindevetdeset odstotkov lokomotivnih strojevodij, kurjačev, sprevodnikov in vlakospremnih mož je z glasovnico pooblastilo svoje odborniko, v štirih bratovščinah, da jih pozovejo na štrajk, ako se ne bodo drugače podali železniški kralji. Železničarji ne žele stavke in bi jo radi preprečili, če bo le mogoče. Organizirani rudarji imajo zdaj lepo priliko, da z zaključki na konvenciji pomagajo železničarjem in sebi vsemu ljudstvu v Združenih državah pri odvrnitvi stavke s tem, da stopijo z železničarji vred na eno fronto proti reakciji. Rudarji lahko opozore vso ameriško javnost na nečloveški in potratni sistem konkurenčne produkcije premoga in zahtevajo, da vlada prevzame obratovanje rovov takoj in še pravočasno povspeši produkcijo ter odvrne nesrečo, ki lahko zadene vse ameriško ljudstvo vsled velikega pomanjkanja premoga.

VLADA PRIKRIVA PRAVO SLIKO INDUSTRIJALNE KRIZE.

Tajnik za delo zdaj zanika svoje lastno poročilo o velikem številu brezposelnih.

BREZPOSELNI NE BODO IMELI GLASU NA KONFERENCI ZA BREZPOSELNE.

Washington, D. C. — (Feder. Press.) — Hardingova administracija, alarmirana vsled vedno večjega industrijalnega nemira, ki izvira iz brezposelnosti, je pričela odevati z rožami delavski položaj v deželi.

Po izjavah vodilnih mož v administraciji ni brezposelnost "tako velika" kakor se govori in piše; vse je "nekam pretirano" in industrijalna kriza je "veliko manjša" kot jo pa slika "kričavo" časopisje.

Tajnik departmenta za delo Davis je zadnje dni dementiral svoje lastno poročilo, ki je bilo objavljeno pred par tedni. Takrat je bilo po njegovem poročilu blizu šest miljonov delavcev brez dela, zdaj pa zdaj "jih ni toliko". Medtem pa je Davis velikodušno prepustil Hooverju čast, da aranžira konferenco za brezposelne, na kateri se bo razpravljalo, kje dobiti delo za šest miljonov brezposelcev.

Trgovinska poročila so se tudi odela z rožnatim optimizmom in navajajo "napredek" v trgovini. Izjava delavskega tajnika, da je število brezposelnih delavcev pretirano, se slabo ujema z grožnjo mornariškega tajnika Denbyja, ki je opozoril delavce v vladnih ladjedelnicah, da je miljone mož, ki radi vzamejo njihova mesta za 40c na uro.

Kar se tiče konference glede brezposelnosti, je zdaj gotovo, da brezposelnih delavcev ne bo nihče zastopal, razen če jih bo gosp. Hoover. Vse kaže, da bo administracija odpravila department za delo in brezposelni delavci se bodo morali potem obračati na department blaginje, ki je v rokah generala Sawyerja. To bo v očeh administracije "velik socialni napredek".

DENAR IGRA VELIKO ULOGO V ARBUCKLOVI AFERI.

San Francisco, Cal. — Na iniciativo okrožnega pravdnika Bradyja nadaljuje veleporota preiskavo zalezovanja in poskušanja onmreženje državnih prič v zadevi umora igralke Virginije Rappe. Neka ženska priča je izjavila, da "denar teče kot voda in ona ga mora tudi nekaj dobiti." — Okrožni pravdnik je zdaj zelo zaposlen z iskanjem važnih prič, ki so na sumljiv način nekam izginile. Išče se bolniška postrežnica Edna C. Grant, ki je prva videla Rappovo po izvršenem nasilstvu in ji dala prvo postrežbo. Brady se zelo zanima za to postrežnico in njeno tajinstveno izginjenje. Arbucklovi zagovorniki namigujejo, da smrt igralke ni povzročil igralec Arbuckle, temveč nerodna prva zdravniška postrežba.

ČIKAŠKI MESTNI SVET ZA IZGON KLUKOV.

Chicago, Ill. — Mestni svet je sprejel rezolucijo, katero je predložil črnopoltni svetovalec Jackson, v kateri obsoja ustanovitev podružnice Ku Kluks Klana v Chicagu in se zavezuje, da bo z vsemi svojimi močmi pomagal pristojnim oblastem odstraniti to organizacijo iz mesta.

FRANCOSKA VLADA JE POSLALA VOJAŠKE ČETE NAD STAVKARJE.

Lille, Francija, 20. sept. — Vojaške čete so dospele sem, kjer je središče generalne stavke v severni Franciji. Več ko 60,000 tekstilnih delavcev se je pridružilo delavcem v drugih industrijah, ki so na štrajku. Vzrok generalne stavke je znižanje mezde. Vlada se nadeja, da bo z vojaštvom "lokalizirala" stavko.

DOMAČE ALKOHOLIČNE PIJAČE SO PREPOVEDANE.

"Nepostavno je variti pivo, prešati vino in kuhati žganje," pravi prohibicijski oddelek vlade.

POJASNILO NA VEST, DA JE VINO DOVOLJENO.

Washington, D. C. — Prohibicijski uradniki v zakladniškem departmentu so v pondeljek zvečer obelodanili dolgo pojasnilo na neko vest, ki se je glasila, da je dovoljeno napršati 200 galon vina vsakomur za privatno porabo. Vse nade o resničnosti omenjene vesti so zdaj razblinjene. Uradno pojasnilo pravi, da ni bilo izdano nobeno dovoljenje in da je po zakonu prepovedano izdelovanje vsake alkoholične pijače, bodisi piva, vina ali žganja. Pijača, ki ima več ko pol odstotka alkohola, je po zakonu alkoholična.

V poročilu je jasno rečeno, da je izdelovanje opojnih pijač doma in za domačo, privatno porabo tudi protizakonito in ravno tako je prodajanje raznega posodja, kotlov, hmelja in drugih priprav za izdelovanje alkoholičnih pijač nepostavno.

Dovoljeno je le domače izdelovanje nealkoholičnih pijač, to je raznih sladkih pijač iz sadja in grozdja. Ako glava družine želi imeti dvesto galon take neopojne pijače, jo lahko naredi davka prosto, če to naznani zveznemu davkarju (internal revenue collector). Omenjen količina pijače—200 galon — velja za eno leto.

STBIN KRISTAN GOVORIL V CLEVELANDU.

S. Etbin Kristan, ki se mudi približno mesce dni v Združenih državah, je izpregovoril prvo besedo v javnosti zadnji petek zvečer v Clevelandu, kjer je posetil koncert slovenskih pevskih društev v Slovenskem domu v Collinwoodu. Imel je kratek govor, v katerem je rekel, da monarhija v Jugoslaviji nikakor ni tako trdna kakor si nekateri ljudje predstavljajo. Srbi svobodno razpravljajo o prednostih republikanske vladne forme, edino fanatični liberalci v Sloveniji, ki so večji monarhisti kot Srbi, so mnenja, da se ne sme govoriti o republiki. Dalje je rekel, da prihaja naravnost iz parlamenta v Belgradu, v katerem se je tekom tega leta vršila najtrdovratnejša borba.

Navzoči delegatje združitvene konvencije so burno pozdravili Kristana.

GOMPERS JE OBISKAL DEBSA V ATLANTSKI JEČI.

Atlanta, Ga. — Samuel Gompers, predsednik Ameriške delavske federacije, je v petek obiskal Eugena V. Debsa v tukajšnji zvezni ječi. Debs ni govoril z Gompersom že 25 let, toda pri tem obisku se je zamudil z njim dvajset minut. Gompers ni povedal, kaj sta govorila z Debsom.

PAKETNA POŠTA V RUSIJO ODPRTA.

Washington, D. C. — Poštni department naznanja, da se odslej lahko pošiljajo zavoji iz Združenih držav v Sovjetsko Rusijo. Lahko se pošiljajo tudi živila, katera se ne pokvarijo.

SENATOR KENYON PREISKAN KOT NEVAREN AGITATOR!

Preiskovalec je nepoznan posetil obravnavo proti rudarjem v W. Virginiji in miličarji so mu pretipali žepe, če ima bombe!

ZAPRISEŽENE IZJAVE O UMORIH DELAVCEV.

Williamson, W. Va. — Zvezni senator Kenyon, ki vrši "tiho preiskavo" razmer v okraju Mingo, se je v pondeljek seznanil s privatnimi postavami premogovnih baronov v tem kraju. Preiskovalec je bil sam preiskan! Kenyon je obiskoval sodnijo v tem mestu in prisostvoval obravnavi proti rudarjem, ki so obtoženi uboja Baldwin-Feltzovih detektivov v Matewanu. Senator Kenyon je stopil v sodno dvorano nepoznan, ker ni maral nikogar razburjati s svojo navzočnostjo. Pri tem pa ni pomislil, da se nahaja v okraju Mingo v Zapadni Virginiji.

Predno je prestopil prag sodne dvorane, ga je ustavil šest čevljev dolg miličar z ne baš prijaznim vprašanjem, kdo je in kaj hoče. Miličar je imel pred sabo tujca in nedvomno je mislil, da je kak "zunanji agitator", ki nosi črne naklepe. Miličar je imel ukaze od svojih višjih in ukaz višjih — višji in najvišji so tu lastniki rovov — je zakon. Senator je bil kratkomalo ustavljen in preiskan, če ima orožje pri sebi, na primer bombe in druge take nevarne reči. Kenyon bi bil lahko pokazal miličarju vizitnico, kdo da je, toda rajši je prenesel ponižanje in se pustil pretipati, samo da se ne izda. Sedel je v sodni dvorani nekaj časa in poslušal zaključne argumente advokatov. Odšel je, ne da bi bil kdo vedel, kdo je.

Pozneje je Kenyon sprejel deputacijo rudarjev in drugih delavcev iz Lick Creeka, in so mu izročili zapriseženе izjave o grozodejstvih kompanijskih čet v okraju Logan. Colmar Stanfield in Floyd D. Griggs, ki sta gledala za delo v Loganu in sta bila aretirana ter zaprta v ondotni okrajni ječi, sta izjavila pod prisego, da sta bila 14. avgusta t. l. priči brutalnega umora na hodniku ječe. Deputiji so privlekli iz celice nekega unijskega delavca, ki se ni hotel bojevati v šerifovi armadi proti rudarjem, in sta ga bestijalno suvala. Nato sta počila dva strela in mož je obležal mrtev na hodniku.

IZGREDI V NEW YORKU VSLED "JAVNE DRAŽBE" BREZPOSELNIH.

New York, N. Y. — Več tisoč oseb se je zbralo v pondeljek zvečer v Bryant parku in okrog javne knjižnice, kjer je imel Urban Ledoux iz Bostona voditi "javno dražbo" brezposelnih delavcev kakor je bilo razglašeno. Ker je množica zajezila ulico, je sto policajev pričelo "čistiti" park. Ljudje so se uprli in poklicanih je bilo še 200 policajev, ki so s količi mahali po glavah ljudi in nekaj oseb so arétirali. "Javne dražbe" ni bilo.

ZA $50,000 ŽGANJA ZAPLENJENEGA.

New York, N. Y. Paznik Langley je iztaknil na tovornem oddelku postaje N. Y. Central železnice nereklamirano žganje, katero je v 500 zabojih v skrbno omotanih posodah. Zaboji so tam ležali že osem dni, ne da bi kdo prišel po nje. Naslovljeno je na S. B. Lancaster Witrow, Ky.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek nestalno in hladno. Severozapadni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24. urah: najvišja 70, najnižja 66. Solnce izide ob 6:35, zaide ob 6:52.

Dnevi v Clevelandu.

Nemogoče je popisati detajlirano vse prireditve, ki so jih vprizorili bratje in sestre SNPJ. in S. D. P. Z. in razna slovenska kulturna in politična društva delegaciji združitvene konvencije v razvedrilo, kajiti napisati bi treba cele strani, da se gostoljubnost naprednega elementa v Clevelandu in okolici postavi v tako razumljivo svitlobo, da razumejo to gostoljubnost vsi bratje in sestre, ki niso imeli prilike ob času konvencije prisostvovati tem prireditvam.

O shodu, ki se je vršil v torek v Božeglavovi dvorani in o sprejemu v nedeljo je bilo že poročano. V sredo zvečer se je vršil javen shod v Slovenskem narodnem domu v Collinwoodu, ki ga je sklical soc. klub štev. 47 J. S. Z. Govorniki so bili Godina, Trčelj, Oven, Zaje in Zavertnik v slovenščini, Tom Lewis pa v angleščini. Po shodu je bilo nabranih $52.60 za odpravo lakote v Rusiji. Dvorana je bila nabito polna.

V četrtek zvečer je priredila Zveza slovenskih kulturnih naprednih društev v Clevelandu koncert v kopališčni dvorani na St. Clairski cesti. Nastopil je tudi Sokol z vsemi svojimi telovadskimi oddelki. Peli so zbori Jadran, Zvon, Samo in mešani pevski zbor Soča. Pevski zbori so izvršili svojo nalogo izredno dobro, ravno tako tudi telovadski oddelki Sokola in njegov naraščaj. Škoda je, da se je prireditev vršila v kopališčni dvorani. Gori na galeriji in na tekališču je bila strašna vročina, ker telovadnica nima dobre ventilacije. Marsikateri udeležnik je zaradi vročine zapustil dvorano pred časom in ni mu bilo mogoče poslušati krasnega in ubranega petja. Prihodnjič bo bolje. Tako so povedali bratje in sestre v Clevelandu, ki so na delu za Slovenski narodni dom, za katerega je že kupljeno stavbišče in so izdelani načrti.

V petek zvečer je bil prirejen koncert v Slovenskem narodnem domu v Collinwoodu. Nastopil je moški pevski zbor Jadran in mešana pevska zbora Soča in Jadran. Poleg teh zborov so nastopili tri sestrice Baraga, najmlajša stara okoli pet let, najstarejša pa okoli deset ali enajst let. Zapele so tri pesmice, ki so izvabile ravnotako buren aplaz, kot pevski zbori s svojim ubranim petjem. Ko je bil koncert končan, je prišel v dvorano socialistični poslanec Etbin Kristan, predsednik jugoslovanskega socialističnega parlamentarnega kluba, ki se mudi po uradnih poslih v Združenih državah. V kratkem govoru je razložil delo, ki so ga izvršili jugoslovanski socialistični poslanci v jugoslovanski skupščini in uspehe, ki so jih dosegli. Občinstvo je z zanimanjem poslušalo govornika in ga semintje prekinilo z aplavzom.

V soboto zvečer je bil banket v Slovenskem narodnem domu. Od brata Somraka so bili pozvani razni bratje in sestre. Zadnji je govoril Etbin Kristan. V razumljivi besedi je podal, da bo prva večja združitev slovenskih podpornih organizacij napravila tudi velik učinek na Jugoslovane v starem kraju. Zdaj je šele začetek, toda združenje se bo vršilo tukaj in v stari domovini naprej, dokler se ne doseže združitev, ki je potrebna za izvojevanje prave svobode in boljše in svitlejše bodočnosti vseh Jugoslovanov in vsega človeštva. Po končanih govorih je sledila prosta zabava.

V nedeljo popoldne je bila vožnja z avtomobili po mestu. Napredni trgovci so dali svoje avtomobile na razpolago, da si delegatje ogledajo mesto. Vožnja po mestu je trajala več ko dve uri. In reči se mora, da ima Cleveland prav prijetno okolico. Na nekaterih mestih je prav lep razgled na jezero Erie, na katerem se je vršila odločilna bitka med Združenimi državami in Anglijo v vojni leta 1812, v kateri je bilo britsko brodovje poraženo.

Avtomobili so se ustavili ob prijaznem predmestju Euclid Village. Delegatje so tukaj izstopili in odkorakali v Slovenski dom, kjer jih so pričakovali člani društva "Zavedni Sosedje" in lokalnega društva Hrvatske Zajednice Illinois. Ko se je povorka približala domu, je godba zaigrala veselo koračnico, člani omenjenih društev s svojima zastavama na čelu so napravili špalir in med sviranjem godbe so odkorakali delegatje v dvorano. Tukaj je zapel zbor deklic dve pesmice, delegatje sta pa nagovorila br. Nace Kotar in predsednik lokalnega društva Hrvatske Zajednice Illinois. Po oficijelnem sprejemu so bili delegatje po stari slovenski šegi. Hitro je minil čas in treba se je bilo odpeljati proti Clevelandu. Majhna je slovenska naselbina v Euclidu, a lahko je zavedna in da si je društvo "Zavedni Sosedje" izbralo pravo ime.

Zvečer se je vršila gledališka predstava "Sin" v Božeglavovi dvorani. Igra ni literarne vrednosti in v nji tistega, kar bi morala osebovati moderna drama, ampak je navaden "rirutik". Igralci so dobro rešili svojo nalogo. Dramatičnemu društvu se priporoča, da v bodočnosti stopi pred občinstvo z modernimi dramami. Moči ima dobre in zategadelj upamo, da v letošnji sezoni poda slovenskemu občinstvu nekaj dobrih modernih dram.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Tesarji, ne v Chicago! Čikaški stavbinski pogodbeniki, ki bi radi strli organizacijo tesarjev in uvedli odprto delavnico, so priobčili v kapitalističnih dnevnikih v St. Louisu, Duluthu, Des Moinesu in drugih večjih mestih v centralnih državah in na Severozapadu oglas, s katerim iščejo neunijske tesarje za delo v Chicagu. Tako na primer oglašajo v St. Louisu za 500 tesarjev in obljubujejo prosto vožnjo in stalno delo. Unijski delavci v teh mestih so naprošeni, da opozore svoje tovariše tesarje, naj ne sedajo na limanice čikaških pogodbenikov.

65 strokovnih unij v San Franciscu je že zavrglo svoje čarterje stare organizacije in stopilo v novo "Rank and File Labor Federation."

Stavka oljnih delavcev v Kalifforniji se nadaljuje. Izvzemši Standard Oil Co. in Shell Co., ki sta podpisali pogodbo z delavsko organizacijo je 364 družb prizadetih; 8000 delavcev je v stavki. Organizacija je apelirala na zvezno vlado za posredovanje.

2200 rudarjev na polju trdega premoga v okolišu Wilkesbarra, Pa., počiva vsled stavke v treh rovih Hudson Coal kompanije. Rudarji so zastavkali iz simpatij do svojih tovarišev v rovu Laflin, ki so na štrajku vsled mezdnega spora z delodajalci.

Razne vesti.

IZZIVAJOČA SUROVOST PROTI ORGANIZIRANEMU DELU.

Washington, D. C. — Mornarski tajnik Denby je kratko in odločno pojasnil zastopniku organiziranega delavstva v ladjedelnicah cele države, z ozirom na protest proti znižanju mezde od 84 na 73c na uro, da lahko dobi miljon delavcev za ono delo, ki pa bodo opravljali delo po 40c na uro. Obenem je zastopniku tudi naznanil, da bo mezda takoj znižana.

Voditelj zastopnikov, ki so bili zaslišani pri Denbyju, je izjavil, da se mu je pred leti ravnotako godilo, ko je šla delegacija pred velepodjetnike, a ni bila uslišana, ker je bila organizacija samo za nekatere delavce. Izjavil je, da ne upa, da bi mogla vlada kaj prisiliti ladjedelničarje za znižanje mezde, pač pa da je potrebno, da se organizacija obrne tudi na Davisa, kateri naj vso zadevo razišče.

Izdela naj se na vlado memorandum, v katerem naj se navede, da so Denbyjeve zahteve za znižanje krivične in se v tem vpostavlja protiunijska delavnica. V memorandumu naj bo tudi, da je vladni biro za delavsko statistiko še maja meseca tega leta izjavil, da je potrebno za ohranjenja zdravja in tudi dostojno, da znaša najmanjši dohodek za delavsko družino $2276.88 na leto, kar je toliko kot 92c na uro, skozi 52 tednov leta. Denby pa hoče to neobhodno potrebo za ohranitev zdravja naenkrat znižati na $14.48 na teden.

Vprašanje Vilne.

Lvov, Galicija. — List Gazeta Poranna objavlja razgovor letskega zunanjega ministra Purickija s časnikarji. Puricki pravi, da Leti niso in ne bodo pozabili na Vilno in njene prebivalce in vedno bodo skušali priklopiti jo Kovnu. Dvomljivo je, če bo konferenca v Genfu potrdila vprašanje Vilne za priklopitev Poljski za vedno. Tudi Rusija s tako rešitvijo, da bi bili Poljaki gospodarji Vilne, ne bo zadovoljna. Če bo Poljska vodila vojno proti Letom, tedaj naj računa tudi na Letsko.

PREISKAVA "KOLUMBOVIH VITEZOV."

Atlanta, Ga. — Tukajšnji mestni svet je sprejel rezolucijo o pozivom na dnevno časopisje, ki "tako navdušeno preiskuje in raskrinkuje dozdevno nepatrijotične in neameriške institucije," da naj svoje preiskave razširi tudi na katoliško organizacijo Kolumbovih vitezov in raskrinka njene tajne obligacije, prisege in obrede.

Velik kos Indije v rokah revolucionarjev.

Simla, Britska Indija, 20. sept. — Tajnik za notranje državne zadeve priznava, da vstaja v Indiji še ni potlačena in imajo rebeli velik kos Indije v svojih rokah. Izvzemši v mestih, kjer so nastanjene vojaške čete in v bližini železnic so vstaši gospodarji in življenje Angležev ni varno. Vojaške čete ne morejo prodreti v notranjost Ernada in Walluvalada vsled hribovitega terena in slabih potov za transporte. Okrog 3000 vstašev gospodari v teh pokrajinah.

Nervozne, zaskrbljene žene,

Si trpe na hrbtenicah v kriju, v bokih ali na straneh, na mišicah, ali kaj človeka. K tem in dnh v kopljem telesu tako, na glavobolu in pareju pri navavnih funkcijah, dobra odpornost, ko vzamejo

Severa's Regulator

(Severjev Regulator). Priporočam ga za zdravljenje gornjih posledic bolnosti nerazov in hiranja. Ki se jim podvržene ženske. Dobite ga pri svojem lekarju ali dobite. Cena $1.25.

PREMOGOROVI OKROG KIRKIMENETAS DOLINE BODO PRIČELI ZOPET OBRATOVATI.

Iz verodostojnih virov doznavamo, da premogorovi v Apollo, Leschbur in Vandergriftu (Armstrong in Washington Co.) se takoj odpro in delalo se bo s polno paro. Premog v teh rovih je okrog 4 čevlje visok, dober strop in navadno suhi prostori. V teh krajih je tudi večje število hiš, katere je zgradila družba ob času, ko se je slabo obratovalo in katere še niso bile oddane. Skoraj se lahko z gotovoštjo trdi, da bodo ti rovi, ki se nahajajo na prijaznem prostoru, oddaljeni od Pittsburgha samo 1 do 1½ ure, stalno delali in ki vposlijo od 1000 do 2000 mož.

Rojaki, ki so nezaposljeni in ki žele dobiti stalno delo, naj se takoj oglasijo na omenjenih prostorih.— (Advertisement).

POGREŠAMO

dela MATIJA SKERDER že 19 LET, za rojake po celi Ameriki. On že mora vedeti, kako se poblastila izdelujejo. Piši mu in razloži svoje mnenje, pa ti bo naredil vse pravilno, da ti ne bo mogoče grunt prodan z nepravilnim pooblastilom. Njegov naslov je 6627 Butler St., Pittsburgh, Pa.

JUGOSLOVANI

kdor želo poslati svoje rodbine, svoje sestre, mora sedaj njim poslati

DENAR

prečno pride hitro zvečina in sigurno. Kadar pošljete denar obrnite se samo na cenik. Jaz pošiljam

krone—dinarje—dolarje

po najnižjih cenah.

Prodajam šifkarte. Oprevljam vse bančne posle. Sprejemam denar na hranilne vloge in plačujem po 4% obresti.

EMIL KISS, bankir,

120 Second Ave., New York.

KJE JE?

Društvo "Dolenec" št. 170. S. N. P. J., v Akronu, Ohio, želi izvedeti kje se nahaja naš član, sobrat Tomaž Ferejski. Pred enim letom je živel tu v Akronu, O., ko so se pa začele slabe delavske razmere, je bil vsled izgube dela, prisiljen podati se dalje za zaslužkom. Naselil se je baje nekje v Chicagu, Ill., kjer živi tudi hčerka omenjenega sobrata. Nekaj let nazaj mu je žena umrla in dobri ljudje so hčerko vzeli v svojo oskrbo. Kakšne narodnosti so bili tisti ljudje nam ni znano. Omenimo naj še, da so njegovi prijatelji in rojaki že poizvedovali o njem, toda izvedeli niso ničesar. Čuje se govorica, da se je morda kje ponesrečil ali umrl, ne da bi se dognalo kdo da je. Društvo "Dolenec" št. 170 SNPJ. ponovno prosi, vse sobrate in rojake, kakor tudi brate Hrvate, ako je kateremu kaj znano o njem, da to sporoči tajniku. Ako je pa dotični sobrat še pri življenju in da čita oglas, naj se nemudoma javi na naslov:

FRANK TOŠIĆ, tajnik, 1176 Massy St., AKRON, OHIO.

RADA BI IZVEDELA,

kje se nahaja Mrs. Mary Primoziek, rojena Marija Štrk, v vasi Predgrad št. 57, okraj Črnomelj. Leta 1913 se je nahajala v Keystone, W. Va. Od tistega časa nisem več dobila odgovora od nje. Prosim rojake, ako kdo ve za njen naslov, naj mi ga naznani, ako bo pa to sama čitala, naj se mi javi.

MARGARETA KOBE, 626 Summit St., EVELETH, MINN.

RAD BI IZVEDEL,

kje je Jurij Ivanovič, pred 9 tedni se je nahajal v bližini Verton, W. Va. Iščem ga iz razloga, ker mi nič ne piše in mogoče ga je zadela kakšna nesreča. Ako kdo rojakov ve za njegov naslov, prosim, naj mi ga sporoči, za kar mu bodem zelo hvaležen. Moj naslov:

MIHO TURKALJ, Bulger, Pa.

(Adv.)

ŽELIM IZVEDETI

za bivališče sina Matija Grdin, rojen v Predgradu št. 75, okraj Črnomelj. Pred vojno se je nahajal v San Franciscu, Cal. Jaz, njegova mati, sem pred kratkim prišla iz stare domovine in bi želela, da se mi oglasi.

MARGARETA KOBE, 626 Summit St., EVELETH, MINN.

SE NIKDAR PREJ V VAŠEM ŽIVLJENJU . . . POZOR.

Tem potom želim naznaniti vsem rojakom po Združenih državah, da sedaj nisem več zastopnik od g. John Šulicha, v okolici East Worcester, N. Y., ampak nameril sem se prodajati farme sem v tej okolici. Rojaki, kateri želite kupiti farmo, imate sedaj najlepšo priliko, kot nikdar prej v vašem življenju, da bi dobili farme tako po ceni kot ravno sedaj. Imam vsakovrstne farme od 50 do 240 akrov. Pišite za pojasnila in prepričali se boste, da je to resnica.

ANTON PAULIN,
Farm Agency,
East Worcester, N. Y.

Za kuhanje piva doma

[illegible]

FRANK OGLAR,
6602 Superior Ave., Cleveland, O.

BAKRENE KOTLE.

Vse vrste [illegible] Rum, Brandy in Žganje. Pišite po ceniik.

VICTORIA SUPPLY CO.,
[illegible] Morton Bldg., New York.

VABILO NA PLESNO VESELICO

katero priredi

društvo "Sinovi Slave", št. 169 S. N. P. J.,

DNE 24. SEPTEMBRA 1921.

v dvorani društva Sv. Alojzija v Conemaugh, Pa.

Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina za moške je 25c, ženske so vstopnine proste.

Veselica se priredi v korist društvene blagajne. Igrala bode orkestra godba pod vodstvom g. Victor Navinšeka. Za hladno pijačo in dober prigrizek bo skrbel veselični odbor. — Uljudno vabimo vsa sosedna društva, kakor tudi vse občinstvo domače in bližnje okolice, da se mnogoštevilno udeleže te prireditve in nam pomagajo do boljšega uspeha. Toraj na svidenje vsem pri zabavi dne 24. sept. t. l., kliče:—ODBOR.

HEJ ROJAKI, POZOR!!!

Zopet bodemo šli na veselico, "kam pa"? Kam na Moxham, ali še ne veste? Seveda nismo vedeli dosedaj, a tako, no bodemo pa šli, tam na Moxham je prav "fletno" na vsaki veselici. Katero društvo pa priredi veselico in kateri dan? Veselico priredi

SLOV. DEL. DOM NA MOXHAM, PA., dne 1. oktobra 1921

Začetek ob sedmi uri zvečer.

Za ples bode igrala Slov. godba iz Moxham, Pa., pod vodstvom g. Joseph Rogel-na.

Vstopnina za moške je 50c, ženske so vstopnine proste.

Toraj na svidenje dne 1. oktobra zvečer.

DIREKTORIJ.

Zanesljivo in hitro

poskrbuje denarna izplačila v stari domovini in opravlja druge bančne posle

FRANK SAKSER STATE BANK

82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Rojaki, poslužujte se v vseh zadevah te slovenske banke, ki je pod stalnim nadzorstvom državnega urada in ima za varstvo $100,000.00 glavnice in $50,000.00 rezervnega zaklada.

Za FRANK SAKSER STATE BANK
Frank Sakser, predsednik.

VAŽNO NAZNANILO.

Rojaki, ki nameravajo potovati v stari kraj in se želijo pozneje zopet vrniti, a ne bi hoteli po več mesecev čakati na potrebne dovoljenje od strani merodajnih oblasti, naj se nemudoma obrnejo na mene po tozadevna pojasnila.

ANTON ZBAŠNIK, Slovenski javni notar,
Corner 48th and Butler Sts., Pittsburgh, Pa.

DVE LETI DELA IN USPEHA

1919—1921.

Ob nastopu meseca avgusta je imela tvrdka ZAKRAJŠEK & ČESARK za seboj dve leti trdega dela in pa tudi uspeha.

Okrog 1. avgusta 1919 je njen ustanovitelj Leo Zakrajšek prišel v New York iz Milwaukee, Wis., sam si izposloval potrebna zastopstva, odpri urad in se lotil dela z zavihanimi rokavi v zavesti, da točno in pošteno in vstrajno delo mora prinesti uspeh.

V teku dveh let je ta tvrdka odpremila v Evropo nad petnajst sto potnikov, nad petsto potnikov je prišlo z njenim posredovanjem iz starega kraja in blizu tristotisoč dolarjev je bilo poslanih skozi njo.

V dveh letih je iz skromne potniške pisarne postalo bančno podjetje, ki posluje pod državnim nadzorstvom in ima svoje direktne zveze z Ljubljano, Mariborom, Zagrebom, Trstom in Dunajem.

Za ta tako lepi rekord bodi v prvi vrsti izrečena zahvala številnim prijateljem in zagovornikom.

Na podlagi dosedanjih pridobitev pa je ta tvrdka danes bolj kakor kdaj poprej v stanu biti na službo onim, ki:

ki potujejo v domovino,
ki žele dobiti svojce iz starega kraja ter onim,
ki hočejo poslati denar v stari kraj, kakor tudi onim,
ki imajo kake druge posle s starim krajem.

Za vsa nadaljna pojasnila se obrnite na:

ZAKRAJŠEK & ČESARK

Slovenska banka

70—9th Ave., New York City.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Redalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Denarne se vaši poslani denar, enako kot pred vojno, da bode hitro in točno izplačan.

PRODAJEMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Pondelek in sobota do 8:30.

Kupimo denar po najvišji ceni. Mi smo izvedeni.

KASPAR STATE BANK,

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Položaj je težak.

Tako pravijo Nemci v svojih poročilih. Monarhisti z bavarsko vlado na čelu so ljudje, ki se dajo z malim zadovoljiti in jim zadostuje pol štruce kruha. Kahr deluje posebno sedaj, ko je Ebert-Wirthova protimonarhistična vlada zlezla zopet v luknjo, in maršira dalje proti svojemu cilju; proti revoluciji.

Da še ni prišlo do popolne cepitve Bavarske ali do splošne protirevolucije, je kriva temu politična konstelacija, pri kateri nima nemška reakcija nikake moči več. Francija gotovo ne bi branila kronanja kakega Hohenzolerneca ali pa Wittelsbacherja, kajti zopetna vpostavitev monarhije daje Franciji priliko za ponovno pustolovstvo črez Reno, v ruhrskem in saarskem okrožju ter v Šleziji. Kar je še pustila aleanca, to bo potem lahko izrečeno za odškodnino, in Francozi z Angleži vred bodo zadovoljni, ker bo dosti prilike za grabljenje. Nemški monarhizem se ne bo mogel temu upirati, in bo živel takorekoč od milosti entente.

V takem slučaju se bo pričela pojačati nacijonalistično-konservativna misel v Nemčiji in sovraštvo do Francozov se bo zopet okrepilo.

Kratko pred umorom Erzbergerja se je odprto pisalo v listih za protirevolucijo in vodila se je velika propaganda. Patrijotičen praznik bojevnikov v Berlinu je bil prava izdaja za republiko. Prepevale so se patrijotične pesmi, vsklikalo za Ludendorfa, Hindenburga in Viljema v tolikem obsegu, da ni mogla policija nikjer nastopiti. Nastopali so govorniki, prejšnji vojskovodje in navduševali ljudstvo za patrijotizem. Ludendorf, kateri je bil prišel iz Bavarske skrit kot neki zdravnik, se je mirno in zadovoljno lahko vrnil nazaj v Monakovo, kjer sedaj sanja, da bo vladar in diktator ne samo Nemčije, temveč cele Evroje. Ve da še ta čas ni prišel, toda "trošta" se, da bodo mladi ljudje, ko zrastejo, bolj pristopni za vsenemško misel. Stari so preveč socijalistični in treba jih je odstranjevati, da ne bodo škodili mladini. Tako se dogajajo atentati. Za Gareisom je prišel Erzberger; kdo pa je sedaj na vrsti?

Pri tolikem delovanju duhov se organizira velika protirevolucija. Ustanavljajo se razna društva bojevnikov, ki se navdušujejo ob praznikih svojih polkov. Nemška nacijonalna zveza odprto organizira agrarce k stavki in se pri tem najbolj poslužuje ukrepov vlade za obdavčenje posestev, kar je voda na mlin za njihovo propagando. — Ker sedanja vlada gleda, da ne trpi delavstvo v mestu prevelikega pomanjkanja, sili kmete, da oddajajo živež po določenih cenah in je s tem preprečeno veriženje. To povzroča med kmeti, ki so prodajali svoje pridelke v vojnem času po cenah kakor se je njim zljubilo, veliko nezadovoljnost in v gotovih krajih so razni elementi že združili kmete, da so se zoperstavili proti oddajanju produktov. Vlada je prisiljena s silo zatreti take stavke, kar pa povzroča še večjo nezadovoljnost.

Tako se pripravljajo junkerji, kajti vsaka taka stavka je izključno samo njihovo delo. Medtem ko delujejo monarhisti in se organizirajo, da se socijalna demokracija namesto, da bi bolj trdno prijela za krmilo državne ladje, druži z raznimi meščanskimi strankami, od katerih cilj pa je ravno isti, da se zopet vpostavi monarhija.

Zadnji čas je, da se nemško delavstvo popolnoma osamosvoji in prepreči, ako se še preprečiti da, vsako nadaljno monarhistično gibanje, ker sicer bo padlo nazaj na nizko stopnjo sužnja še mnogo slabšo, kakor je bila v prejšnji monarhiji.

V boju za zdravje.

New York, N. Y. — (Iz tujejez. inf. urada.) H. S. Cumming, vrhovni zdravnik urada za javno zdravje, je nedavno podal poročilo o delokrogu in delavnosti tega vladnega oddelka, iz katerega posnemamo sledeče:

Dasi je bil Zdravstveni odsek vlade Združenih držav srečen, da je mogel vršiti svojo dolžnost napram bolnim in onesposobljenim vojakom, s tem da jih je nameščeval v bolnice in za njih skrbel, vendar ni ta dolžnost spadala v delokrog Zdravstvenega urada, marveč je bila prevzeta radi patriotizma, ker je ta urad, edini izmed vladnih agencij, imel na razpolago primerno organizacijo in bolnišnice, ko je nastala potreba. Kasneje je bila ta služba zakonitim potom dodeljena temu uradu in je postala njegova dolžnost.

Od vzakonjenja te dolžnosti, 3. marca 1919, do maja 1921, ko je bila skoraj polovica bolnikov dodeljena oskrbi War Risk Insurance Bureau, se je število pacijentov povišalo od 990 na 25,000. Začetkoma se je število pacijentov povečalo mnogo hitreje kot so jih vladne bolnišnice mogle sprejemati, adi tega je bilo skoraj že ob začetku potrebno nameščati malone dve tretini pacijentov (10,500 dne 1. maja 1921) po raznih privatnih bolnišnicah, s katerimi je bil sklenjen dogovor.

Na ta način se bo temu uradu nudila dolžnost, da posveča svoje energije v večji meri svoji tradicijonalni dolžnosti, da obvaruje to deželo pred razširjenjem inozemskih bolezni; da izvršuje znanstvena preiskovanja o važnih problemih, ki vključujejo vzroke, lečenje in ozdravljenje preprečljivih in naleziljivih bolezni; da preiskuje bolezni, katerim so podvrženi delavci radi značaja svojega dela; da sodeluje s poedinimi državami v kontroli epidemij, v higijeni na deželi, v higijni otrok, v boju proti venoričnim boleznim; itd.

Urad za javno zdravje se je razvil iz "Marine Hospital Service", osnovanega l. 1798 v svrho zdravniške oskrbe bolnih in onesposobljenih mornarjev ameriške trgovske mornarice. Bolnišnice so bile zgrajene ob poglavitnih pomorskih lukah, in kasneje tudi ob nekaterih večjih rekah in ob velikih jezerih.

Nameščenci te prvotne službe v obmorskih bolnišnicah so bili seveda prvi, ki so prihajali v dotiko s takimi boleznimi, kot kolero, rumeno mrzlico, kozami, importiranimi iz inozemstva, in so bili v stanu pomagati državnim organom pri uveljavljanju kvarantine. Kasneje so vse države, ena za drugo, predale svoje kvarantinske postaje temu zdravstvenemu uradu.

L. 1890 je kongres poveril uradu za javno zdravje sodelovanje z državnimi in lokalnimi zdravstvenimi uradi v svrho, da se prepreči meddržavno razširjanje bolezni. Ta kooperacija se je čim dalje bolj raztegnila tudi na druge oblike zdravstvenega delovanja in je postala redna praksa. S tem se je tudi povzročilo, da so poedine države odredile sredstva za svoje posebne zdravstvene potrebe, zato da dobijo privilegij federalne pomoči in vodstva. Povprečno dobiva vsa dežela za $5. vrednosti efektivnega zdravstvenega dela za vsak dolar, ki ga vlada potrosi v ta namen.

Pomoč dana v nadziranju rumene mrzlice, koz iz drugih naleziljivih bolezni je imela za posledico, da se je urad začel pečati s preiskovanjem vzrokov in proučevanjem sredstev za njihovo preprečitev, kakor tudi z vzgojevalnim delom, s tem da je obveščal občinstvo o iznajdbah v tem pogledu in njihovih vporabah. Za to znanstveno preiskovanje je kongres leta 1902. ustanovil Higijenski laboratorij v Zdravstvenem oddelku, ki se je od tedaj silno razvil, tako da predstavlja dandanes enega izmed najuglednejših takih ustanov na svetu. Uspehi njegovih studij v kontroliranju bolezni, zmanjšanju trpljenja in podaljšanju človeškega življenja so nepreceniljivi.

Leta 1912 je kongres odredil naj Zdravstveni oddelek prouči "bolezni človeka"; od tedaj je ta urad prispel nekatere važne iznajdbe za kontroliranje bolezni. Naj omenimo le nekatere prispevke: proučevanja Andersona in Goldbergera o ospicah so pokazala, da je ta bolezen naleziljiva le tekom prvih treh dni, radi česar je dolgotrajna izolacija bolnika, kakor je bila poprej v navadi, postala nepotrebna; dalekosežno proučevanje Stiles-a o razširjenosti in životopisu trakulje je dovelo do efektivnih sredstev za kontroliranje tega jako razširjenega vzroka fizične slabosti; delo Lumsdena glede sanitacije na deželi je dovelo do enostavnih in uspešnih načinov, kako naj se zdravstveno razpolaga z človeškimi odpadki, kakor tudi do boljše zdravstvene oskrbe na deželi; mnogostranska proučevanja malarije so bila neizmerne koristi, kajti ustanovil se je praktičen način, kako naj se kontrolira ta pošast, ki prevladuje z južnih držav; iznajdba Goldbergera o istovetnosti takozvane "Brillove bolezni" in tifusne mrzlice in izmišljenje uspešnih metod za kontrolo te bolezni potom razuševanja so preprečila vnašanje te strašne bolezni v Združene države; natančna preiskovanja Golbergera glede pelagre so odstranila razne prejšnje teorije o vzrokih te bolezni in vgotovila, da spada pelagra med one bolezni, ki izvirajo iz pomanjkljive hrane ter s tem podala sredstva za preprečitev in zdravljenje te važne bolezni; delovanje Zdravstvenega urada na polju industrijalne higijene, je vrglo mnogo svetla na dosedaj slabo poznane vzroke raznih industrijalnih bolezni; proučevanje, ki jih je vršil ta oddelek na polju mentalne higijene, te prispelo k boju proti venoričnim boleznim, zločinstvu mladeži in slabоumnosti; študije o zdravju šolske dece in sanitaciji šol na deželi so mnogo doprinesle k zboljšanju v tem važnem delu naraščaja; točna statistična preiskovanja o boleznih med delavskim razredom so privedla jako koristne temeljne informacije, na podlagi katerih naj se proučijo sredstva za rešitev tega prevažnega vprašanja. Vsekako, Urad za javno zdravje je prispel mnogostransko za uspešna sredstva v preprečitev in kontrolo bolezni in povspešitev javnega zdravja.

Nedavno je Zdravstveni oddelek poslal svoje zdravnike v Pueblo, da pomagajo bolnikom, ki so trpeli radi povodnji; nadalje med Indijance na jugo-zapad v svrho odstranjenja tifusa; proti kampanjo proti pelagri, ki začenja postajati nevarna, in to radi slabega gospodarskega stanja med farmerji, zlasti med bombažniki na jugu, ki so radi krize v tej industriji ostali brez denarnih sredstev, in so radi tega prisiljeni živeti ob posoljeni svinjetini, koruznem kruhu in sirupu, kateri jedi — ako služijo kot izključna hrana tekom nekolikih mesecev — morajo povzročiti pelagro.

"Jej manj, ampak prav!"

V sedanjih časih velike draginje, se težko zasluženi denar lahko porabi za bolj nujne in potrebne stvari, kakor ga nosiš zdravniku in pogrebniku zaradi bolezni, ki nastanejo iz lahkomišljenosti ali nevednosti. Ker stanejo bolezni mnogo denarja, je zdravje absolutno potrebno. Izrek "jej manj, ampak pravilno, ima zaradi velike vrednosti svoj pomen."

Neki švicarski napredni učitelj piše o tem sledeče: "Gornji izrek mi zelo vgaja. Že štiri leta sem navdušen pripadnik žvečenja, ker sem se na ta način rešil dolgoletne želodčne bolezni. V teku tega časa sem se prepričal, da porabim mnogo manj denarja in se čutim bolj zdravega in krepkega, če jed dobro prežvečim.

"Ker sem sam prepričan o veliki vrednosti skrbnega žvečenja za zdravje, sem skušal to ob vsaki priliki svojim učencem utepsti v glavo žal brez vspeha. Učenci so navzlic temu svoje kosilce naglo povžili, kakor so bili navajeni. Nekega dne sem jim zapovedal: "Jutri naj vsak seboj prinese en kos črnega in en kos s surovim maslom namaznega kruha, oba enako velika; poučiti vas moramo, kako se mora jesti in jed zvečati."

Smehljaje so učenci vzeli moje zapoved na znanje in smehljaje so mi drugi dan med počitkom izročili seboj prinešene jedi. Vsak je dobil kos kruha z izrečno pripombo odgrizniti večji košček, dobro zvečiti brez da bi ga skušal pogoltniti, ter vsak gibljaj grizenja šteti. Po preteku enе minute, je večina že končala z zajuterkom. Pričel sem jih spraševati kaj so opazili pri tem. Prvi je rekel: Kruh v ustih je bil nenavadno sladek, in mnogo učencev je temu pritrdilo. Drugi pravi: Meni niti počrniti ni bilo treba, ker je šlo samo doli. Zopet tretji: Jaz nisem mogel do sedaj nobeno jutro poveziti košček suhega kruha da ne bi zraven pil. Pri tem poskusu se je dognalo, da je vsak 80 do 100 krat prežvečil grižljaj, predno ga je pogrl. Ko je potekel čas počitka, je vsak učenec spravil tri četrtine zajuterka, to je bilo prihranjeno. Ker ni nobeden več hotel jesti, je bilo pač jasno, da so siti.

Želo mi je bilo ležeče na tem, da bi se tudi stariši mojih učencev zanimali za žvečenje. Učenci so mi radi dovolili svojo pomoč, na kar sem jim sestavil sledeča pravila:

1.) Žveči vsak grižljaj toliko časa dokler sam ne zgine iz ust; to velja za trde, suhe jedi, ter se mora do stokrat ponavljati. —

2.) Žveči suhi kruh, ne da bi ga prej pomočil. Niti enega grižljeja ne splahniti doli. Vsak se bo pri tem prepričal, da se pri jedi lahko prestane brez pijače.

3.) Žveči tudi tekoča živila, kakor juho, mleko itd. do dvajsetkrat in sicer zato, da se zmeša z slino.

4.) Če tudi nimaš mnogo časa jesti, jej in žveči počasi, ker so ti bo bolj koristilo, kakor še tako velika množina, ki je hitro povžiješ. Ogibaj se tudi prevročih ali premrzlih jedi in pijač.

K točki 3 naj še omenim, da marsikateremu ni koristila mehko zakuhana juha, ki mu jo je predpisal zdravnik z ozirom na njegovo želodčno zmešana s slino, tedaj za želodec pretežka.

Ako se mleko vživa po požirkih in te dobro zmeša s slino, se strdi v želodcu in to želodčni sok lahko prebavlja.

Mnogo mojih učencev ima slabe skušnje, kar se tiče žvečenja doma. Navdušenost za to jim poneha, če učence sliši stariši: Otroci proč od mize, da jo pospravimo. To je ravno tako nespametno; kakor če bi gospodinja presodila novo služkinjo po tem da nagla je. Večkrat si mislim, kako blagodejno bi bilo za stariše z mnogimi otroci, če bi jih uspel hrano dobro zvečiti, kaj šele celo rodove, kadar primanjkuje živeža, posebno še o vojnem času.

Pregovor: "Jej in pij pametno" velja za vse ljudi, revne in bogate. Vsak naj poskusi skrbno si dobro zvečiti. V začetku je sicer teško, a s časoma se temu privadi in plačilo tega dela ne izostane.

ZAHVALILO IN KANVALA.

Naznanjam vsem sorodnikom in znancem, da mi je nemila smrt vzela najdražji zaklad, mojo soprogo

EMALIJO KOTEMAN

rojena Emalija Foral, leta 1895 v mestu Finfkirchenu na Ogrskem. V Združenih državah je bivala od leta 1913, toraj v 8 letih si je prislužila počitek v tuji zemlji. Umrla je naglo smrti dne 11. sept. 1921 in pokopana je bila 13. sept. v Ralphtonu, Pa. Tukaj zapušča dva nedorastla otroka v starosti 5 in 8 let in mene žalujočega soproga, kakor tudi mater, dva brata in dve sestri, kateri se nahajajo v Kanadi. Zahvaljujem se društvu "Složnost" št. 303 SNPJ v Ralphtonu, Pa., katerega članica je bila moja ranjka soproga, ki ji je darovalo prekrasni venec, jo spremilo v obilnem številu k večnemu počitku, odredilo krasen nagovor na pokopališču in sploh mi stalo ob strani v mojem žalostnem položaju. Nadalje se zahvaljujem vsem, kateri so mojo preljubljeno soprogo obiskali in spremili na zadnji poti. Iskreno zahvalo izrekam vsem za darovane vence, katere so darovali Antonija in Mihael Pirc, Ivana in Frank Kumerdaj, Martin in Ana Korošec in Marija Zemlak. Srčna hvala vsem skupaj, preljubljeni soprogi pa lahka tuja zemlja. Naj v miru počiva. Žalujoči ostali:

Karl Koteman, soprog.
Karl Koteman, sin.
Marija Koteman, hči.
Ralphton, Pa.

FARMA NA PRODAJ

Radi potovanja v stari kraj se proda farma od 82 akrov, hiša z drugimi poslopji, vrt s sadnim drevjem, vinske trte in 20 do 30 akrov gozda, kateri je sam vreden $2000.00. — Za pojasnila se obrnite na:

MATIJA SKENDER,
javni notar. — 3227 Butler St.,
Pittsburgh, Pa.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904:

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincenc Calnkar, 2657 So. Lawndale Ave., podpredsednik Anton Hrast, Box 146, Cannonsburg, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, gl. blagajnik John Vegrich, upravitelj glasila Filip Godina.

NADZORNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 406 Hay St., Springfield, Ill., Martin Sakseniker, Box 276, Barberton, Ohio, Jos. Radišek, Box 433, Smithon, Pa., Frank Smrek, 5306 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Av., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.
Anton Radišek, Box 73, Wick Haven, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.
Leo Kukar, Box 346, Gilbert, Minn., za severozapad.

Nadzorni odbor:

Matt Petrovič, predsednik, 667 E. 169th St., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrožič, 419 Pierce St., Eveleth, Minn., Peter Barnik, 3153 S. Harding Ave., Chicago, Ill.

Tiskovni odbor:

Vincenc Calnkar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
John Trčelj, Box 181, Lawrence, Pa.
Jakob Ovsen, 842 Englewood, Detroit, Mich.
Jos. Skuk, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.
Mary Udovič, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6908 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETE": Jože Zavertnik.

POZOR! — Korespondence s gl. odborniki, ki delaje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaja na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaja M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi pritožbi na gl. pravni odsek se naj pošiljaja na naslov: John Underwood, 406 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse pritožbe proti uredništvu glasila se naj pošiljaja na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, oznanila, oglasi, naročnina in spisi vse vrste pa v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VAŠE KNJIGE.

Zajedalci. Povest iz življenja slovenskih trpinov v Ameriki. Vezano. Stane s poštnino vred $1.75.

Zakon biogenezije. Vrlo poučna knjiga, ki pove, kako zdrav človek ponavlja v sebi razvoj vseh svojih živalskih in divjaških prednikov. S slikami. Vezano. S poštnino vred $1.50.

Obe knjigi, ki se naročita obenem, za tri dolarje poštnine prosto. Naročila sprejema tajnik Književne matice S. N. P. J.: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. — Adv.

DR. J. V. GRAHEK
ZDRAVNIK.
Uradne ure so: 10:00 zjutraj do 2:30 popoldne.
843 N. Ohio Street
Telefon Cedar 2388
N. S. PITTSBURGH, PA.

Edini slovenski
SLOVENSKI ZDRAVNIK
v Pennsylvaniji
DR. M. MILOJEVIČ,
prejšnji vojaški zdravnik in vojni zdravnik dolžno bolnišnico v Gradcu na Štajerskem,
417 Wood Street,
PITTSBURGH, PA.

HARMONIKA NA PRODAJ.

Proda se kranjska, štirivrstna, dvoglasna harmonika. Pišite na:
FRANK PIŠKUR, 308 — 9TH Ave. W. NEW DULUTH, MINN.

CUNARD-ANCHOR

V Jugoslavijo, Grško, Rumunijo, Trst, Reko in Belgrad ali Zagreb.
CALABRIA .....Okt. 13
PANONIA .....Okt. 22
ITALIA .....Okt. 29
Vožnja na Calabria in Panonia ... $103.00
Z Pajsi dovek $5.00 več.
Cherbourg & Southampton.
Britannia .....Okt. 4
Armenia .....Okt. 8

DOBIL SEM VELIKO POŠILJATEV SUHEGA GROZDJA IN BRINJA.

Muškatel, jako sladko debele jagode, boksa 50 funtov . . $ 8.00
Cipar grozdje, največje in najsladkejše jagode, boksa 50 funtov . . . . . $ 7.00
Malo črno grško grozdje, zelo sladko, boksa 50 funtov $ 7.00
Brinjeve jagode, zelo lepe vreča 132 funtov $10.20
Pri večjem naročilu vprašajte za posebno ceno.
K naročilu priložite Money Order.
MATH FEDDIR,
Box 772, City Hall Station,
NEW YORK, N. Y.

Začimbe, zelišča in najrazsvetnejše
DOMAČA ZDRAVILA,
katera priporoča magr. Kneipp, imam vedno v zalogi.
Pišite po brezplačni cenik.
MATH. FEDDIR,
P. O. Box 772, City Hall Station
NEW YORK CITY.

V JUGOSLAVIJO
Najboljše prekmorske proge za Jugoslavijo. Dobri dobro znani parobrodi. Vse udobnosti. Velik izseljenski prostor.

RED STAR LINE
vozi vsak teden
Pier 32-62 North River, New York
FINLAND, ZEELAND, KROONLAND — Plymouth, Cherbourg, Antwerpen — 1. October, 15. Octob., 11. October, 27. Sept.
VISTULA, FINLAND — Hamburg, Latvija, Gdansk — 15. Octob., 22. Sept. samo 2. razred.

AMERICAN LINE
MANCHURIA, MONGOLIA, MINNEKAHDA — V Hamburg in Gdansko preko Cherbourga (razvrstni v Hamburg in Gdansko. Nov. 6 — 20. Octob., 20. Octob.
Vse črte na Poljsko.

WHITE STAR
ADRIATIC, OLYMPIC — v Cherbourg Southampton — 8. October, Okt. 15
New York in Boston — Azori, Gibraltar, Napolj in Genova.
CRETIC .....20. Octob.
ARABIC (on-Berlin) .....Nov. 3
CANOPIC .....20. Sept.
Največji parnik v Jadranskih pristaniščih.

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE COMPANY
116 parobrodov — 1,000,000 ton.
Chicago: F. C. Brown, West. Pass. Agent, 14 North Dearborn St. in pri lokalnih agentih.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.55 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

Datum v oklepaju n. pr. (Avg. '21-21) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

PRIVATNI BIZNIŠKI INTERESI NIMAJO SRCA.

Sto in stokrat so že povdarili ljudje, ki so študirali sedanjo brezposelnost, da so jo privatni bizniški veleinteresi ustvarili umetno. Posledice brezposelnosti so pa pomanjkanje, glad in zmrzovanje pozimi v revnih stanovanjih brezposelnih delavcev. Na stotine delavskih otrok, žen in delavcev bo podleglo temu trpljenju v prihodnji zimi, če se položaj ne spremeni. Kdo je odgovoren za smrt teh ljudi?

Velebizniški interesi, ki so na umeten način povzročili brezposelnost!

Privatni velebizniški interesi nimajo srca! "Sodnik" Gary, ki ima glavno besedo pri jeklarskem trustu, je ravnokar zdal svoj "ferman", v katerem pravi, da bodo navadni delavci prejemali po trideset centov na uro in garali po dvanajst ur dnevno.

In to je bil vzrok, da je bila ustvarjena brezposelnost na umeten način. Če bi ne bilo te na umeten način ustvarjene brezposelnosti, bi se jeklarski trust ne drznil trgati mezde jeklarskim delavcem, čeprav niso organizirani. Tako je pa jeklarski trust počasi odpuščal delavce, z njim vred pa drugi trusti, da se ustvari velika brezposelna armada, da se bodo neorganizirani delavci drenjali že na vse zgodaj okoli tovarniških vrat in moledovali za delo.

Delavci ne pozabite, kdo je ustvaril brezposelnost na umeten način, kajti v prihodnjem letu imamo kongresne volitve in volitve v državne postavodajne zbore in občine. Ne pozabite, da sta zdaj v sedlu stari politični stranki: republikanska in demokratična. Republikanci imajo večino v kongresu, demokratje jo pa imajo v mnogih državnih zborih. Nihče ni dozdaj kaj storil za odpravo brezposelnosti, dasiravno imajo zakonodajni zbori tako veliko moč, da bi bili lahko prekrižali račun privatnim velebizniškim interesom. Ako bi bili postavodajni zbori sklenili, da se prične z gradnjo javnih del, gradnjo cest, kanalov, osuševanjem barij, gradnjo naprav za umetno namakanje zemljišč in naseljevanjem na državna zemljišča s pomočjo državnih sredstev, bi bili privatni bizniški veleinteresi kmalu zlezli pod klop s svojo na umeten način vprizorjeno brezposelnostjo. Spoznali bi, da je njih načrt ponesrečil. Republikanski in demokratični postavodajci pa dozdaj še niso podvzeli nič pozitivnega, da se brezposelnost odpravi za res in ne samo na videz.

Delavci, ne pozabite, da ste bili pahnjeni v brezposelnost proti vaši volji. Vi bi radi delali, pa so vam zaprli rudnike in tovarne, na železnicah je pa bilo mnogo delavcev izpuščenih. Mogoče prično prihodnje leto z delom, kajti jeseni bodo volitve. Skušali vas bosta obe stari stranki namiti s krikom, da sta se potegnili, da se je produkcija zopet povečala. Ne verjemite takim besedam, ampak rabite svoj volilni listek za poraz obeh starih strank. Ako to storite, ste storili svojo dolžnost za odpravo brezposelnosti, obenem ste pa za bodočnost preprečili kapitalistom, da se ne bodo več igrali z usodo miljonov delavcev.

KAKO SE VRAČAMO V NORMALNOST.

Kadar kapitalistični listi govore, da se moramo vrniti v normalne čase, pomenijo te besede: Velik profit za kapitaliste, nizke mezde in dolg delavni čas za delavce.

Ali mogoče to ni res?

Well, v Tacoma, Wash., je prišel agent neke večje družbe, da dobi petdeset šumskih delavcev. Obljubil jim je dva dolarja in pol mezde na dan, deset ur dela, vsak delavec mora kupiti svojo odejo in plačati en dolar in 30 centov za hrano na dan. Potreboval je petdeset delavcev in kompanija ima svoje šume pri Kelsu.

Delavec bi moral delati ves teden. Zaslužil bi petnajst dolarjev in po odbitku stroškov za hrano bi mu ostalo še celih šest dolarjev in šestdeset centov za obleko, perilo, tobak in druge osebne potrebe. Če ima delavec družino, kako naj s šest dolarji in šestdeset centi prehrani svojo družino, ko niti zanj ne zadostujejo, po tem ne vprašajo podjetniki.

Ali delavci lahko zdaj razumejo, kaj pomeni klic kapitalistov: "Vrnimo se v normalne čase!"

Socialistična misel.

Kadar nanese med indiferentnimi ljudmi beseda na socializem, se navadno od te ali one strani pojavi vprašanje: Kaj pravzaprav hočejo socialisti? In če naletе taki ljudje na pravega socialista, zahtevajo od njega odgovor, z vsemi posameznostmi, o katerih se le more poroditi radovednost v razgretih glavah.

Ali vprašanje je zgrešeno, in kdor pričakuje odgovor nanj, dokazuje, da res nima pojma o socializmu. Zakaj v tistem pomenu, v katerem se beseda navadno rabijo, se sploh ne more reči, da socializem nekaj hoče. Socializem ni terjatev, temveč raziskavanje in nauk. Socializem ne zahteva, da se imajo delovna sredstva izročiti človeški družbi v skupno last, temveč uči, da je drugačen izhod iz pekla, ki ga ustvarja kapitalizem, nemogoč in da se bo kolektivna, skupna last delovnih sredstev neizogibno uresničila. To pa preustvari vso podlago družbe, ki se mora na izpremenjeni podlagi povsem drugače organizirati kakor doslej. V glavnih potezah se tudi lahko dožene, kakšna bo nova organizacija; podrobnosti so pa vprašanje bodočih časov.

Ljudem, ki poznajo današnji dan in katerih spomin sega le v kratko dobo njihove mladosti, se zdi taka preureditva gorostasna, nemogoča, in zato menijo, da je izmišljena, skonstruirana na papirju, zasanjana v lepih urah brez dela. Če bi bilo res tako, tedaj bi bila politična ideja mrtvorojeno dete. Zakaj gospodarske sile si ne dajo predpisovati potov, ker so močnejše od predpisov, in najlepše utopije so ostale praktično brez uspeha, ker niso bile zgrajene na trdnih tleh dejstev, ampak so izhajale iz pobožnih želja in vroče fantazije. Z nekaterimi so napravili praktične poizkuse; posamezniki so dopriнašali v ta namen velikanske žrtve. Nekaj časa so take falanstere, kolonije, komunistične občine, životarile, pa so propadle. Kar ni sposobno za življenje, ne more živeti.

Tudi taki poiskusi so socialistu le snov za raziskovanje, ki študij, kakor sploh vsi družabni pojavi. Niso mu pa cilj in namen.

Socializem hoče predvsem vedeti, kaj je človeška družba in kakšna je, kakšno je razmerje med njo in posameznikom, pa med njenimi posameznimi deli. Nadalje hoče dognati, na kakšen način je družba taka postala, kakršna je, iz česa se je razvila in kako se je razvila. Tukaj je glavno vprašanje, kateri činitelji določajo družabni razvoj. Če se znanstveniemu raziskavanju posreči, da najde pravi odgovor na ta vprašanja, tedaj je mogoče dognati, kam vodi nadaljni razvoj. Proučevanje rezultata družabnih in razvojnih činiteljev pa je glavna naloga socializma.

Človeška družba je jako pisana, in pojavov njenega življenja je tako ogromno število, da se posamezniku lahko zmede pogled, če hoče vjeti njeno celotno sliko. Kamor človek pogleda, povsod je boj: Tu so boji narodov, plemen, pasem, tam boji verskih družb; če se pogleda malo drugače, se zasačita moški in ženski spol v boju; državna oblika je predmet boja tukaj, okrog kulturnih posebnosti se sučejo boji tam, in raznim učenjakom je to zadostovalo, pa so izrekli svoje nauke: "Zgodovina človeštva je večen boj nasprotnih plemen". Drugi pa so učili: "Namen človeške družbe je zedinjenje človeške družbe, je zedinjenje v eni cerkvi". In tretji so zatrdili: "Spolno vprašanje je vprašanje človeštva."

Za vsako tako trditev se lahko najde toliko primerov, da je naposled videti, kakor da bi bila dokazana. Pa vendar je tako označevanje zgodovine preveč površno. V vseh teh teorijah ni najti splošnega, za vse slučaje veljavnega načela, če je kje dvoje narodov v boju, ima vendar vsak zase v svojem okvirju notranje boje, in borbe posameznih delov prvega naroda so v bistvu povsem enake borbam, ki se vrše v domačiji drugega. Neka nasprotja se opažajo povsod, nasprotja, ki so v svojem najglobokejšem značaju po vsem svetu enaka. To so nasprotja med gospodujočimi in podjarmljenimi, med vladajočimi in služečimi, nasprotja med posameznimi razredi človeške družbe. Zgodilo se je včasi, da je bil cel narod podložen drugemu, ki ga je zasužnjil; zlasti v starih dobah, ko so bile selitve plemen še nekaj navadnega, se je večkrat zgodilo, da je zmagovit rod potisnil premaganega v sužnost. Tedaj je med obema nastalo razredno razmerje, in bistveno je bilo razredno, ne pa narodno nasprotje. Zakaj zgodilo se je tudi, da je zmagovito pleme sprejelo narodnost premaganega, ali prilastilo si je gospodstvo nad poraženim, kateremu je postalo po jeziku brat.

Važno pa je vprašanje, kaj je odločevalo v bojih, ki so od prvih začetkov človeške zgodovine vedno razsajali na zemlji, kjerkoli so prebivali ljudje. Tudi v tem se je včasi izkušala čudna filozofija, pripisujoča zmagovitost zdaj višji kulturi, zdaj prirojeni hrabrosti, zdaj zopet dragocenejši veri. Enostavna resnica pa je ta, da je vedno zmagovala in še dandanes zmaguje višja sila.

Ta je pač lahko raznovrstna. Če se spopade dvoje golorokih ljudi, odločuje tista moč, ki jo prinaša borilec sam s seboj v svojih mišicah, v svojem tilniku, v svoji spretnosti in v svoji zvijačnosti. Osebne prednosti pa se morajo takoj vsaj deloma umakniti, čim imata nasprotnika bojna sredstva v rokah. Mali David je premagal velikana Golijata, ker je bil njegovo orožje uspešnejše od krustave telesne moči.

Ali boj ni samo pretep na krvavem polju. V vsakdanjem takozvanem mirnem življenju je veliko več bojev kakor na vojnah, in ravno oni navidezno mirni boji so neznansko bolj vplivali na razvoj človeške družbe, kakor vse krvave bitke.

Tudi v teh bojih je odločevalo boljše sredstvo. Že v najstarejših dobah so bili na boljšem oni, ki so znali kamen izpremeniti v orodje. S pomočjo delovnega sredstev označuje in spremlja nad živalstvo, nad surovo prirodno življenje. In razvoj delovnih sredstev označuje in s premlja razvoj človeške družbe. Ljudstvo, ki se je naučilo uporabljati bron, je bilo na boljšem kakor ono, ki se je posluževalo samo kamnatega orodja; železo pa se je povzpelo življenje, ko je upreglo par in in poznaje elektriko v svojo službo.

Popolnost delovnega sredstva je močan razvojni činitelj. Odločilno pa je v socialnem oziru, kdo je lastnik delovnega sredstva. Zakaj on je tudi gospodar dela in izdelkov, torej lastnik vseh onih sredstev, s katerimi lahko gospoduje.

Stroji in tovarne, jame in polja, železnice in parobrodi, delovna sredstva v najširšem zmislu, so dandanes kapitalistična last. Po vseh zakonih razvoja ni moglo priti drugače. Tako kakor je, je nujno moralo postati. Vzporedno z razvojem dela in njegovih načinov so korakali vsi drugi razvojni elementi, duševni in gmotni; to je povzročilo, da ne bi bil mogel nihče drugi kakor kapitalisti v gotovih razmerah prevzeti modernih delavnih sredstev v svoje last; potem pa jim je moralo nujno pripasti gospodstvo.

Kapitalizem je neizogibna stopnja v razvoju človeške družbe. Ali samo stopnja je; kakor vsaka druga, se bo morala tudi kapitalistična organizacija družbe umakniti novi. Odločil pa bo njen neizogibni poraz tisti boj, ki vihra, odkar je mogoče govoriti o družbi sploh: Odločil bo razredni boj, ki še nikdar ni bil tako jasen, tako nezakrinkan kakor v naših časih.

Interesi delavstva, ki se bojujejo za svojo osvoboditev, so pravzaprav interesi človeštva. Boj proletarijata je zgodovinska naloga in njegov cilj ne more biti nobena utopija, nobena fantazija, ampak le to, kar izhaja nujno iz razvoja samega. Proletarijat je navsezadnje le orodje zgodovine, ki koraka po potih nujnosti. Socializem ne predpisuje delavstvu ciljev, temveč mu jih le razodeva. Socializem ne modruje, kakšni smotri bi se dali izumiti, da bi bili čim lepši, temveč le označuje pota, po katerih se najbolje pride do ciljev, ki so neizogibni, ker jih določajo neizpremenjlivi zakoni razvoja.

Socialistična misel je stroga, neizprosna, misel, ki se poraja iz trdih dejstev. Zato ne more poniti, ne izginiti, ampak se mora nujno krepčati, čimbolj se bistrijo razmere, čimbolj se jači spoznavanje dejstev in pravih nasprotij v družbi. Nekdaj je bila to misel posameznikov, ki so razumeli razvoj, njegove pogoje in njegovo pot. Čimdalje bolj pa postaja to misel delavskih množic, ogromne večine človeštva, nekdaj tako slabe, da je morala trpeti vsako sužnost, danes že toliko okrepčane, da se lahko bojuje, in vsak dan pridobivajoče toliko moči, da mora priti dan ko zmaga.

Moč vede.

(Po Arthurju Brisbanu.)

Znanstvenikom se je treba zahvaliti, da General Electric Company zdaj lahko odpošlje električen tok, ki ima miljon voltov. Inženirji se izmenja, da bo zdaj mogoče poslati tok za industrijalno porabo v kraje, ki so oddaljeni tisoč milj. Premog, šoto in olje, kjerkoli se nahaja, bo možno spremeniti v elektriko, ki bo potem sama sebe vodila po žicah tisoč milj daleč, kjer bo potrebna. Nobenih stroškov ne bo za prevažanje premoga, olja in šote, ker ne bo več treba prevažati tega materijala.

Na ta način proizvajana električna sila se bo kmalu pošiljala brez žic letalom v zrak. Veliki vodopadi v Braziliji, močnejši od onih v Niagari, ki zdaj ne služijo nikomur, bodo nekega dne gonili železnice čez gore Andes. Druga gonilna sila plima in oseka, katero zdaj poskušajo uprečiti francoski znanstveniki, se bo razpošiljala zapadno od Atlantika in vzhodno od Pacifika farmarjem za prerijah strojem v mestih.

Velika je moč človeka, ali to je komaj začetek.

Ako hočete videti razliko med silo človeka in silo nature, pomnite, da gigantični miljonvoltni električen tok, ki je bil pravkar dosežen, naredi petnajst čevljev dolgo iskro. Čudežna je to električna iskra, katero je naredil človek, ali kadar gledate v oblake ob času nevihte in vidite viličast blisk, tedaj vidite električno iskro, ki je dolga več milj. Tam, tam je šele prava sila.

Lord Rayleigh, angleški učenjak, je pred nekaj dnevi poročal v Edinburghu, da bo zemlja živela še nekaj tisoč miljonov let in vse ta čas bodo razmere na zemlji ugodne za človeško življenje.

Ali ni to vesela novica?! Ne obupavaj, čitatelj, ko čitaš dnevne vesti o umorih in kriminalnih procesih, o sleparijah in profitarjih in kriminalnih malih in velikih vojnah! Ljudje imajo še časa, da se poboljšajo!

(Rayleigh pravi, da ne more nihče ovreči njegove trditve — in prav ima.

Drugi učenjak, profesor Gregory iz Glasgowa, je povedal znanstvenikom na zboru, da je zemlja stara osem tisoč miljonov let. Do teh številk je prišel na ta način, da je preračunal, koliko časa je vzelo, da je morje postalo slano s stopnjevalnim izpiranjem soli s celin, ki jih donašajo tekoče vode v morje.

Darwin, Kelwin in drugi učenjaki so računali starost zemlje na dvajset miljonov let. Toda znanost napreduje. Nič ni bolj zanimivega kakor zavest, da je človeštvo še komaj shodilo in da je pred njim še dolga doba življenja. Kam gremo — tega ne vemo. Zanimivo bi bilo vedeti tudi to. Ali se mogoče kdaj vrnemo nazaj in si ogledamo velikanski napredek?

Važna je tudi vest, da je iznajden proces koncentriranja svetlobe v teleskopu, tako da bo mogoče povečati planet Marz 50,000-krat. Fotografične slike pod mikroskopom bo možno povečati miljonkrat. Največje povečanje, ki je bilo doslej mogoče, je bilo šesttisočkratno. Ako se obnese ta proces — in prve poizkušnje so se obnesle — tedaj bo mogoče gledati na našo luno in bližnje planete kakor danes gledamo skoz dober daljnogled na bližnjo goro. Tudi to je interesantno, če pomislimo, da bomo po izjavi profesorja Rayleigha živeli z našimi sosedi-planeti še več tisoč miljonov let.

Socialisti razbili monarhističen shod v Nemčiji.

Berlin, 20. sept. — Socialisti in komunisti so v nedeljo razbili monarhistično proslavo zmage pri Tannenbergu v Wilmersdorfu in sežgali na trgu doprsni kip bivšega kajzerja. — Nemška vlada je do danes suspendirala 28 monarhističnih listov.

METEORITI.

Ko je bil Harding izvoljen, je bilo miljon delavcev brez dela. Ko je bil Harding ustoličen, je bilo tri miljone delavcev brez dela. Danes je šest miljonov brezposelnih delavcev. Vsi ti miljoni dokazujejo, da se Amerika res vrača v normalne čase — leta 1908, ko so zadnjič vladali republikani.

* * *

Nekaj se čuje, da bi Poljaki rajši imeli kralja kakor republiko. Poljakom je menda še treba sto let carja in knute.

* * *

Rudarji v westvirginskem okraju Mingo so priklenjeni na kompanijsko cerkev, kompanijsko šolo, kompanijski kino, kompanijsko predajalnico, kompanijskega pogrebnika in na kompanijski režim industrijalne oligarhije.

Ko smo se bojevali za demokracijo ob času svetovne vojne, smo mislili . . . da, mislimo smo . . .

* * *

Nemisleča masa, ki dnevno požira škandale v velikih ameriških dnevnikih, ima zdaj dovolj uživanja: trije umori prve vrste, ki vzamejo s slikami vred po tri do štiri strani prostora. Posebna sladak mora biti škandal igralskega oboževanca Arbuckla v San Franciscu za dobro, moralno ljudstvo. Ku Kluks Klan je pa ocvirek.

* * *

Kume Pirc, naš pater Kazimir in mikroskopični jolietski satelit še niso prinesli nobenega slavospeva Ku Kluks Klanu. To je čudno.

Ku Kluks je prvič stoprocentno ameriški in za pogin vseh socialistov. Drugič je za pogin vseh židov. To je vendar tisto, za kar se toliko navdušujejo Pirc, Kazimir in jolietski satelit.

Zakaj ni torej slavospeva? Ali ni Ku Kluks Klan dobra krščanska organizacija, ki je napovedala vojno vsem rdečkarjem in vražjim židom? Čemu čakate? Zapojte alelujo svojim prijateljem v "nevidnem cesarstvu"!

* * *

Združitvena konvencija naše jednote in S. D. P. Z. v Clevelandu je bila denucirana kot "boljševiška", da tega se lahko sklepa, da je slovenski "wizard" v Clevelandu tudi naredil prošnjo za pristop h kuklukasom.

* * *

V Kazimirjevem gornjem nadstropju je vedno slabše. Najnovejši patrov produkt je sledeči: Petinsedemdeset odstotkov vsega slovenskega naroda v Ameriki je rdečega! . . . Pravzaprav so vsi ameriški Slovenci socialisti, toda ne taki kot so drugi socialisti . . . In ker niso pravi socialisti, marveč samo rdeči, je tega kriva Slovenska narodna podporna jednota in pa vsi listi, razen Pirčevega, Kazimirjevega in dveh jolietskih, ki so pravi socialistični listi . . .

Ali kdo razume ta klingel klangel? Ubogi patrovi čitatelji, ki zdaj ne vedo, kaj so! To je dobro, da jih ni dosti.

* * *

Nasprotniki dnevnika "Prosvete", ki gorko simpatizirajo z vsakim profitarjem, zdajpazdaj fotografirajo odtiske svojega konfuznega mišljenja v "Glasu Naroda" ali katerem drugem listu, kateremu je "Prosveta" v veliko napotje. Po teh odtiskih jih poznamo.

* * *

Kadar bo razpisana nagrada za pridobivanje novih članov Slovenski narodni podporni jednoti in novih naročnikov za "Prosveto", tedaj mora Kazimir dobiti nagrado.

K. T. B.

Turki v protiofenzivi.

Pariz, 20. sept. — Grška armada, ki se je popolnoma razsula tik pred Angoro v Mali Aziji, je zdaj na begu v velikem neredu proti zapadu. Mustafa Kemal paša je prišel z močno protiofenzivo.

Haskell dospel v Rusijo.

Riga, 20. sept. — Polkovnik W. H. Haskell, ravnatelj pomožne akcije Ameriške pomožne administracije v Rusiji, je včeraj dospel v Rigo in snoči je odpotoval z vlakom v Moskvo.

Ameriška pomožna administracija se je pričela pogajati s sovjetsko vlado zaradi izdajanja živilnih nakaznic.

Američani, ki vodijo kuhinje v Petrogradu in Moskvi, so popolnoma zadovoljni s sodelovanjem sovjetske oblasti.

Spomini na leta 1914-1920.

M. Ratušnik.

I.

Bilo je 26. avgusta 1914. Neusmiljeni solnčni žarki, ki so pripekali celi dan čez celo bojno polje so obledeli in polagoma se je bližalo solnce k zatonu za karpatske gore. . . Dobili smo povelje k umiku, ker na strani našega sovražnika je bila premoč. Vstali smo iz lukenj, katere smo si izkopali tekom dneva, ter se umaknili nazaj, za kak kilometer. Imel sem družbo nekega Trbovljčana, s katerim sva se razgovarjala.

Na nasprotni strani so streljali na nas neprenehoma in še danes vidim v duhu, kako so padali fantje, dvigajoč roke kvišku in se zgrudili s krikom mrtvi ali ranjeni. Nenadoma je pogrelo tudi mene nekaj v lice, začutil sem težo na desni rami.

"Jo že imaš", mi je vskliknil tovariš. Potipal sem se po licu in imel takoj vso krvavo roko. Sprva nisem občutil, da sem ranjen, ker me ni zadelo preveč. Eksplozivna svinčenka, katera je zadela v telečnjak in ga popolnoma raztrgala, je mene le malo ranila po licu in v ramo, kjer se mi je nato par tednov gnojilo, da nisem mogel dobro na njem ležati. Dober varuh je bil ta telečnjak kajti, ako bi ga ne bil imel, bi gotovo že trohnel na širnih galicijskih planjavah.

Mračilo se je že, ko sva prišla do nekega močvirja obraščenega z jelšami. S krvjo pomešano vodo tega močvirja sem si z rokami zajemal in si gasil neznosno žejo, ki me je mučila celi dan. Kolikor sem jo imel v čutari, sem jo bil že davno izpil in ta dan sem pošteno občutil, kaj se pravi žejen biti. Glad človek vendar prestane nekoliko lažje, dasiravno sem pozneje občutil takega, da sem grizel travo, zemljo in vse, kar je prišlo pod zob. Gotovo ni bogati Prasar, katerega opisuje stari "testament" trpel tolike žeje.

Ko sva se pošteno napila, sva odšla proti jelšovi šumi. Pri nekem skladišču sem začul nenadoma klic: "Stoj!" Zagledal sem obenem bajonete, ki so namerjeni proti meni. Spoznal sem takoj po bajonetih, da niso naši, ker se razlikujejo od ruskih in tudi beseda stoj ni bila naša parola. . . Mislil si nisem druzega, kot da je konec z menoj; seveda je pri tem vprašanje, če sem sploh kaj mislil, ker bil sem, kakor bi mi prenehalo srce biti. Samo to sem pričakoval, da bo nasprotnik sprožil in po meni bo. Prišlo pa je drugače. Ta kratek trenutek, ki se mi je obenem zdel cela večnost so prekinili oni z vpitjem "Brosaj vintovko". Takrat jih nisem razumel a danes vem, da pomeni puško. V tem hipu me je nenadoma vdaril nekdo s puškinim kopitom po rami, da mi je puška padla iz rok a drugo vse, kar se me je držalo so mi pobrali. Par bajonetov je bilo vedno name namerjenih, da v slučaju, ako se ganem izprožijo. Težko se pozabi kaj takega in še danes vidim puškine cevi, kako so mi bile namerjene proti prsom.

Vprašali so me, sem li Slavjan. To sem potrdil, ker sem razumel. Podali so mi nato roke in ko so opazili, da sem ranjen, so se nekaj razgovarjali iz česar sem razumel besedo "ranjen" in kako me je nekdo nazval za brata. Enako se je godilo mojemu tovarišu, ki je bil težje ranjen na vratu ravno tisti čas, kot jaz. V vednem spominu mi ostane ona klaftra drv, kjer se je odločila moja usoda za precejšnjo dobo. Bilo jih je sedem, ki so naju zajeli in med njimi je bil tudi žid, ki je zasilo lomil nemščino in naju izpraševal vse mogoče. Moja prva beseda do njih je bila voda. Za vodo bi dal življenje, ki je bilo itak malo vredno, ker še vedno nisem niti malo mislil, da naju puste pri življenju; peljali bodo naju na kak kraj in tam par svinčenk v glavo, pa sva dobra sem si mislil. Kaj pa je življenje v vojski, kakor trenutek večnosti.

Žejalo me je, da sem imel črne ustnice in so se mi kar sprijemale. Odpeljali so nas naprej in v kratkemčasu smo srečali kozake. Koliko grozot smo do tedaj slišali o teh ljudeh, kako delajo z vjetniki, da jih priveže jo konjem za rep in nato morajo tekati toliko časa zraven konja, da se zgrudijo mrtvi. Take slučaje sem slišal tudi pozneje od Rusov. Kljub temu sem rekel onemu židu, naj vpraša kozake, ako ima kateri kaj vode. Oglasil se je eden, naj pridem k njemu. Malo bal sem se ga, a sem se kmalu otresel te bojazni, ko sem ugledal čutaro katero mi je ponudil. Potegnil je najprvo sam iz čutare, da je s tem pokazal da je voda zdrava nato pa se pripognil s konja držal čutaro v rokah in jaz sem pil. Ko se je pripognil sem videl ob luninem svitu lep njegov obraz, kakor so vsi Doneci*) s šopom las na strani pod čepico. Izpil sem bil vso vodo in se pri tem čutil nad toliko radodarnostjo, ker gotovo je tudi njega pozneje mučila žeja, a tu je žrtvoval za mene vso vodo.

Odpeljali so naju naprej, do njihovih prednih straž. Vedno sem mislil, da naju ustrele, toda ko sem ugledal njihovega častnika, sem dobil iskrico upanja, da ostanemo pri življenju, pa naj že bo kakoršno hoče. Tu sva že dobila nekaj naših, ki so bili ranjeni in so se med sabo obvezovali stokaje od bolečin. Težje ranjenih je več podleglo. Nam lažje ranjenim so ukazali, naj ležemo na kup sena.

Noč je bila precej hladna in jaz šklepetal sem z zobmi, ker poprej, ko so me ujeli sem bil padel v luže, ter sem bil popolnoma moker. Neki Rus mi je dal del šotornega krila, s katerim naj se okrijem, a pomagalo je le malo, ker sem bil ves moker. Zaspati nisem mogel in gledal sem, kako je razsvetljeval požar okolico, kjer je bilo prej bojišče. Slišali so se streli bolj oddaljeno a od tam, kjer je bila prej bojna črta se je čulo le stokanje ranjencev, katere so iskali. Lunin svit in svetloba od pogorišča je obsevala bojno polje. Slišati je bilo vedno vpitje vojakov, ki so se oddaljili od svojih čet. Kje je moja rota (četa) se je ponavljalo vse v prek. Naši so razumeli ta klic, kakor da išče vsak svojo roko in so se vzbok tega smejali, češ vsak vendar ni izgubil roke. Drugače pa ni bilo poznati, da se je pred nekaj urami vršilo zverinsko klanje.

Jutro je bilo megleno. Ponoči so prinesli še nekaj ranjencev, s katerimi so nas spravili skupaj, ter nas odpeljali na pot. Ranjence smo morali nositi sami, toda nismo imeli niti ene priprave, kamor naj bi jih naložili, vsled tega je bilo to prenašanje zelo težko. Jaz in še neki drugi, čeprav sva bila malo ranjena, sva morala nositi nekega častnika 97 polka, ki je bil ranjen v koleno Šli smo tako čez bojno polje. Tam je ležalo vse, kar si človek more misliti, mrtvi konji, naši in ruski mrliči, puške, municija, obleka, perilo, kruh itd. Pogled na vse to mora pretresti tudi naj-močnejše živce.

Žalostno smo gledali na vse to in v nas samih je bila žalost, ker temna bodočnost je ležala pred nami, usoda ujetništva, o katerem so pripovedovali tako krute stvari. Srečevali smo vojaške oddelke, topništvo, vozove, kozake, sanitejce in kdo ve kaj še vse. Vsi so nas gledali kot na kako živino in slišali smo razne nerazumljive psovke.

Potovali smo tako od vasi do vasi, dokler nismo prišli do sanitetnega oddelka in tam oddali ranjence. Jaz sem ostal med njimi. Zapodili so nas v neko poljsko cerkev, kjer smo našli vse skupaj ranjene in zdrave. Od mojega polka sem našel ravno tako enega, ki je bil zaboden v prsa. Govoriti ni mogel, ker je bljuval samo kri. Kako dolgo je še živel mi ni znano, ker so ga nekam odpeljali.

Mene je vedno le žejalo in pil sem vodo venomer, kjer sem jo le dobil; lakote še vedno nisem občutil, dasiravno nisem jedel že tretji dan nič, razen ene skodele črne kave.

Čez noč smo ostali v cerkvi, kjer sem prav dobro spal. Kdor ni bil ravno brez nog je moral iti zjutraj ven, kjer so nas spravili "po četiri", katere besede sem potem v celem svojem ujetništvu slišal. Na poti so bile iste slike kakor prejšnji dan, samo, da ni bilo ta mrtvih, ker so jih že pokopali. Na sredi polja smo dobili prebivalce, katerim je ogenj uničil vse. Sedeli so okoli ognja in jokali. Največ je bilo ženskih in otrok. Mladega moškega sploh ni bilo nobenega, ker so bili vsi v avstrijski armadi.

Popoldne enkrat smo priromali v malo gališko mesto Žločov. Tu so bila razna vojaška poveljstva in pisarne in pred tako pisarno so nas peljali. Bilo nas je okoli 100. Čakali smo, kakor je bila tedanja ruska navada in šele čez par ur so nas klicali posamezne podčastnike k doprosu, kjer so nas izprašali, kje smo služili, kje smo se bojevali in razne enake stvari, ki pa so za marsikatero stvar sami bolje znali, kakor mi. Vedeli niamo ničesar, kar bi jih lahko bilo v korist. Proti večeru so nas nagnali v vojašnico bivšega avstrijskega domobranskega polka.

V vse prostore so nas natlačili, kakor ribe, na neko slamo, ki je bila gnila ter pokrita od ostudnega mrgolečega mrčesa. Tu smo stali v tem smradu tri dni. Za hrano smo dobili vsak dan enkrat mali kos kruha. Pretekel je tretji dan, ko nisem čutil nobenega gladu vedno sem do sedaj pil samo vodo, ko sem pa enkrat poskusil kruh, tedaj se mi je šele odprl glad, katerega nisem mogel pomiriti, ker nisem imel s čim. Zaprti smo bili v vojašnici in nikdo ni mogel dobiti ničesar notri. Četrti dan smo začuli velik vrišč, kakor bi hoteli vse postreliti, vse mogoče smo si domišljevali kaj je, dokler nismo izvedeli, da moramo vsi na dvorišče, da nas odvedejo naprej. Postavili smo se po štiri. Šteli so nas in šteli, kar je trajalo par ur, a se mi zdi, da so poprej ravno toliko vedeli, kakor takrat, ko so nas pričeli šteti. Rečeno je bilo, da gremo sičas (hitro) toda preteklo je še par ur, prej ko smo odšli na pot. Spoznali smo, da je ruski "sičas" podoben srbskemu "ima vremena."

(Dalje prihodnjič.)

*) Žive ob reki Don, odtam njihovo ime.

Lloyd George sprejme delavske župane.

Gairloch, Škotska, 20. sept. — Lloyd George, ki se mudi tu zaradi slabega zdravja, je privolil v konferenco z delavskimi župani iz Londona glede brezposelnosti. Osem županov je obiskalo ministrskega predsednika in sprva je bilo poročano, da ne bodo sprejeti.

VNETJE SLEPIČA.

Dr. G. Harter dunajski vseučak, je v nekem nedavno izišlem članku o vnetju slepiča ali črev, kar je znano pod imenom "the appendix" med drugimi dejal sledeče: "Dasiravno ni to nova bolezen, vendar je nedvomno bolj obširna, kot kedaj poprej. V pojasnilo temu govore dejstva, da moderno življenje povroča slabost živcev in mestno življenje k temu dostavlja še slabo prebavo želodca. Zato vsi tisti, ki se hočete obvarovati te bolezni, pazite, da bodete uživali primerno hrano in da bo vaš želodec vedno redno odvajal."

Trinerjevo grenko vino je najboljše sredstvo za odvajanje in ohranitev želodca v zdravem stanju. Ako želite, da bodete vedno pri dobrem zdravju, tedaj glejte, da imate to zdravilo vedno pri rokah. Mr. Charles Cerny, Vine st., Milwaukee, Wis., nam je pisal dne 14. avg. 1921, sledeče: "Star sem 65 let in vendar se vsak čudi, kako je to, da tako dobro izgledam pri tej starosti. Jaz vedno pravim, vživajte Trinerjevo grenko vino kot ga jaz, potem se ne bodete čudili." Vaš lekarnar ali trgovec z zdravili ima vedno v zalogi vsa Trinerjeva zdravila. (Adv.)

IŠČEM
Frank Vodnika
iz Podolnice, Vardov.
FRANK OBLAK, strojar,
225 Hanover St., Milwaukee Wis.

ALI DOBRO SPI VAS OTROK?

Ako ne spi dobro potem je nekaj v neredu. Morebiti ga ne dajete dovolj dobre hrane. Otročiči želodek mora biti v dobrem stanju drugače ne more spati otrok. V denarnici tedaj tega lista je cupon Borden's Eagle Brand Condensed Milk. Izrežite ta kupon in ga pošljite na The Borden Company le danes, ali vam bode poslali zastonj vse potrebne navodila kako hraniti otroke, s knjižico v korist otrokom. —(Adv.) Sept. 21.

GROZDJE.
Rojakom naznanjava, da tudi letos prodajava californijsko in michiganško grozdje na vagone, ki tehtaje okrog 15 tonov. Grozdje imava belo in črno, kakoršnega si kdo želi. Naročila pošiljava na vse kraje izven Chicago. Pišite za pojasnila na:
Mladič & Verderbar
1334 W. 18th St. Chicago, Ill.

Tisoče ljudi je bilo ogoljufanih njih denarja pri nakupu delnic, zemljišč itd. Ako ste zgubili kak denar — povejte nam in mi se bomo potrudili ako je mogoče dobiti denar nazaj. Ne plačujte stotine dolarjev za zemljišča, ki so vredna le $40 ali $50. Vse postavne listine izvršujemo. Mi sprejmemo vseh vrst postavna dela.
The Pittsburgh Law Office,
2130 Forbes Street,
PITTSBURGH, PA.
(Adv.)

BAKRENE KOTLE
in potrebščine
po najnižjih cenah.
Ročno izdelani kotli iz močnega bakra, z neprodušnim pokrovom.

4 galone	$ 4.00
6 galonov	6.00
8 galonov	8.00
10 galonov	10.00
12 galonov	12.00

Priprava za spojenje 70c komad.
Bakrene cevi ½ debela po 35c čevelj.
Zaklep, ki drži kotel neprodušnim, 10c komad.
Pristne importirane avstrijske kose, ročno delo.
Dolgost 26, 28 in 30 palcev, komad po $2.25.
Pošiljamo v navadnih zavitkih širom Združenih držav. — Jamčimo, da bodete zadovoljni. Pošljite denar z naročilom.
NORTH SIDE MINERS SUPPLY CO.,
JNO. F. NOVAK Sr.,
Cor. Rice and High St., Carlinville Ill.

Grozdje na prodaj.
Kedor rojakov želi kupiti grozdje Konkord ali pa belo, ga lahko naroči pri meni, ker sem poznan z farmarji, kateri imajo veliko grozdja, to grozdje je v kraju, v katerem raste najboljše grozdje, kar se ga sploh more dobiti v Ameriki. Naročnikom izven mesta Clevelanda nesprejmem naročila manj kot 10 tonov. Toraj kateri želi dobiti grozdje na debelo, naj mi naznani. Ena kara nosi od 10 do 12 tonov grozdja in če je to preveč za eno osebo, lahko se več rojakov zmenijo in si grozdje razdelite med seboj kakor hitro ga sprejmejo. Več se po izve pri
JOHN ZULICH
6313 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio
(Adv.)

BAKRENE KOTLE

Imam fino in trpežno izdelane za prekuho raznih stvari, po sledečih cenah:

6 galonov po	$ 4.60
10 galonov po	8.00
15 galonov po	12.75
20 galonov po	18.75

Union spojenje po 1.00.
½ inche bakrene cevi po 40c.
Kdor pa želi, fino izdelane in moderne starokranjske kotle, naj piše za cene. Blago je vse jako dobro zapakirano v lesenih zabojih. Tudi sem dobil iz Evrope fine garantirane nemške brivne britve po $3.50, in švedske žage 4½ čevljev dolge po $4.25. Velike sekire z držalom po $2.90 in trpežne pile 8 in 9 inch po 60c. Naslov:
STEVE STONICH,
102 Lake St., Chisholm, Minn.
Največja železninska trgovina.

JOS. ŽELE
Slovenski pogrebnik,
6502 St. Clair Ave.,
Cleveland, Ohio.
Telefon Princeton 969.

BARVANJE AUTOMOBILEV,
vozov in vsega drugega kot napisi na truke, okna na platno, dežne, i. t. d. Izdeluje po zmernih cenah.
Spaulding Auto Painting
V. A. Hamous, Prop.
25th & Spaulding ave., Chicago, Ill.
Tel. Rockwell 1159

PROLETAREC
je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsak delavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati, ker vam kaže
pravo sliko socializma.
Naročnina znaša $2.50 na leto, $1.50 za pol leta.
Naslov: PROLETAREC,
3639 W. 26th St.,
CHICAGO, ILLINOIS
Pišite po naš cenik knjig.

NAŠIM ODJEMALCEM IN PRIJATELJEM
Prošli mesec smo izplačali za obresti svoto $17,000.00 našim vlagateljem. Ali ste vi dobili vaš delež? Ako se, tedaj pridite in vložite vašo hranilno vlogo v naši banki in vaš delež se vam bo izplačal za prihodnji obrestni dan. Zapomnite si, da lahko prihranite z žlico malih svote, za vašo šolo.
Kar se tiče slabih časov, vedno je temu predno solnce izide in v trgovini je navadno najslabše takrat, ko prihajajo boljši časi.
Mi želimo, da poslujete v bančnih zadevah pri nas in smo vsak čas pripravljeni postreči vam v vseh zadevah, ki jih izročite nam. Naš rojak J. Osbolt je tukaj, da vam postreže, oglasite se pri njem.
Odprto dnevno od 9 do 3 ure; ob sredah zvečer od 7 do 8 ure; v sobotah zapremo ob 1 uri popoldne.
First National Bank,
Chisholm, Minn.

NAPREDEK.
"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaš z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.
ANTON SOBNIK,
Kansas, Pa.

H. J. FITZGERALD,
GEBERNIK POGREBOV,
Milnor State Bank Bldg.
Telefon 61-R. Chisholm, Minn.
Prodajam rezervirane sveče svečnike, sklepe in drugo

Imam na zalogi
Nove importirane
LUBASOVE HARMONIKE
nemško in kromsko ugašena, chromatične, tri in štirivrstne, dvakrat, trikrat in štirikrat ugašene.
ALOIS SKULJ,
323 Epsilon Place,
Brooklyn, N. Y.

SOLINGEN BRITVE.
Prodajam Solingen britve, boljše kakor za brusiti britev, enako pipelje in škarje za lase rezati. Tu navedeni predmeti so vsi jamčani in se nahajajo v zalogi, ki se na trgu v okolici Pittsburgha, in Vas uspoglašajo vsi naši rojaki z najcenejšim zadovoljstvom. Cene smerne pisto: Jamčano britev, ak. $4.50, ako ste britev si želite za pas ameriški, vzamite J. A. Henckels britev ki stane $5.50. Nemški kapsen ½ jed. stane $1.50, nemški nož za lase rezati long reach ga ena seme za dve slovenske male škarje, kratko ime po 3/16 in 5/16 in je po cel kosmatinec in ga zastonjetik nožec dobete; cena je $3.75. Škarje navadne in navadne lekte najboljše vrste za $1.25. Ni dvojnar rezalne za U. S. A. Pošljite denar v Order na:
A. JURKOVITCH, B.STE. N. S. Sta.,
Pittsburgh, Pa.

IZNAJDITELJI
pišite da nam kažete o iznajdbi Vaši potrebni. Za vsak prejete nasvet. Za take, prvovrstni uredite v vsaka patenta pišite nam kot zastopniki. Advokatom. Ako ne more za vas izvršiti boljše od nas.
Za vaše lastne koristi pišite da nam se naše Slovenskih o patentih.
A. M. WILSON, Inc.,
Registered Patent Attorneys,
318 Victor Bldg.,
WASHINGTON, D. C.

UPRAVNIŠTVO
opozarja vse naročnike in druge čitatelje, naj nikar ne kupujejo nobenih posebnosti iz posameznih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker nekteri so direktno zapeljivi. Vsak naj bo zelo previden in se vselej, da je mogoče predno kaj kupi iz oglasov, prepriča. Za vse oglase so odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravništvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačali list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Toraj bodite previdni, če se pa zabrišete, tedaj vse to pripišite sami sebi in ne nam.
Upravitelj.

Bolniki ali vam je znamo
Trakulja povzroča veliko več bolezni kot si kdo misliti more. Mnogokrat bolnik trpi vsled trakulje brez da bi vedel o tem dokler ne opazi, da pride kos te ven. Veliko mož, žen in otrok je zdravljenih brez uspeha za druge bolezni, ko je pravi vzrok trakulja. Trakulja je zelo hud parasit in če se je ne odpravi je prav lahko, da vaš nadleguje vse življenje. Pravo glavno znamenje deli trakulje v odpadkih tega parasita.— Druga znamenja so zguba slasti do jedi, beli jezik, smrdljiv dih, pekočine pri srcu, bolečine v želodcu, vzdigovanje hrane, slaba prebava, bluvanje, bolečine v hrbtu, omotica, glavobol, slabost, temni okroški okrog oči, v mnogih slučajih konvulšon, in druge take neredosti so sorodna znamenja, da imate trakuljo. Mnogo operacij bi se preprečilo v vašo korist ako se odpravi trakulja v pravem času. Naročite si dovolj zdravila z imenom Laxancide, za svoto deset dolarjev ali polovico za svoto sedem dolarjev, naročite takoj. I Lameco Lab. Forbes and Moultre Sts., Pittsburgh, Pa. (Adv.)

THE PITTSBURGH COMMERCIAL BANK
410-12 Smithfield Street,
(Blizo glavne pošte.)
Pittsburgh, Pa.
Pošilja denar v vse dele sveta.
Prodaja listke za vse najboljše parnike.
Sprejema vloge in plačuje obresti po 4%.
Daje brezplačno nasvete.
Izdeluje postavne listine.
Preskrbi zapriseženе izjave in pose.
Postreže naše ljudi z največjo uljudnostjo.
(Mi priporočamo to banko)

LJUDJE S KILO
Vržite stran Vaše pasove
Tisoče ljudi s kile je zadobilo velike odpadi s uporabo STUART'S nove izmišljene PLAPAO podlage. Ker [illegible] PLAPAO podlaga [illegible] NE OBLAČITE NE OBLAČITE. [illegible] "FREE TRIAL PLAPAO" in [illegible] z [illegible] Naslovite na PLAPAO CO., [illegible] Stuart Bldg. St. Louis, Mo.—(Adv.).

Naročniki Pozor!
Znamenje (Aug. 31-21) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnino za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago je za leto $6.50, pol leta $3.25.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70.

Naročnino lahko tudi sami pošljite na naslov:

UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Združitvena konvencija S.N.P.J. in S.D.P.Z.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Glavni odbor je nastavil zaščitne uradnike na izpraznena mesta in razpisal volitve. Bili smo v resnici kritični časi, toda kriza smo srečno prestali. Z izpremembo v glavnem uradu, se popravlja boljše razmere. Sistem poslovanja se je zboljšal v več ozirih in "last but not least" delo je bilo izvršeno z manjšim številom delovnih moči in konsekventno z manjšimi upravnimi stroški. Pritožbe se pripoznale in sodil bi, da je članstvo s sedanjim poslovanjem popolnoma zadovoljno. To velja za vse tri oddelke, tajništvo, upravništvo in uredništvo.

Pregledovanje poslovnih knjig se je vršilo kakor določajo pravila, potom revizorjev, in sicer je to delo opravljala tvrdka Wm. W. Thompson, v Chicagu. Knjige so bile vedno najdene v najlepšem redu.

To je moje poročilo tej konvenciji. Ako želi kdo kaj več podrobnosti sem pripravljen odgovarjati. Izvrševal sem svoj urad in svoje dolžnosti, kakor mi to nalagala pravila organizacije in moja vest. Zavedajoč se svoje odgovornosti, katero mi je naložila zadnja konvencija s tem, da me je izvolila v ta urad, sem skušal imeti pred očmi vedno samo koristi naše organizacije, ne glede nato, *če je bilo to všeč posameznikom ali ne.*

Posebnih priporočil glede bodočih pravil nimam. Upam pa, da boste vi delegatje na tej konvenciji uporabili vso svoje razumnost da ustvarite nov, trden, neporušljiv temelj novi združeni organizaciji. Dosedanja zgodovina SNPJ. pa naj bo vaša učiteljica in voditeljica pri vseh vaših načrtih in zaključkih.

Ravno ob zaključku tega poročila, sem pa dobil poročilo od III. gl. nadzornika o nepravilnem poslovanju v gl. uradu in pooblastil sem ga, da naj zadeve preišče in poroča na tej konvenciji.

MATT PETROVČIČ,
predsednik nadz. odbora.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo vzame na znanje.

Na poziv brata konvenčnega predsednika predloži II. nadzornik SNPJ, Jakob Ambrožič naslednje poročilo:

POROČILO DRUGEGA NADZORNIKA.

Na konvenciji v Springfieldu sem bil izvoljen za drugega nadzornika S. N. P. J. To delo sem prevzel z veseljem in ljubezni do naše jednote. Moj namen je bil vedno delati v korist jednote in njenega članstva. Nikdar mi ni prikazalo na misel, da bi nastopal pristransko; raditega ne morem podati svojega poročila nič drugače, kakor sem stvar presodil po svoji zmožnosti. Seveda, v dobi treh let sem naletel na marsikaj, a temu se niesem strinjal, tev se ne strinjam se danes. Kot mi je, da sem zapazil pri nekaterih odbornikih neljubo prizenkarsko taktiko. Jaz se niesem mogel strinjati s njimi: zaradi tega sem moral tudi trpeti, ko sem prenašal njih preziranje. Predno se razidemo s te konvencije, mi bo mogoče dana prilika, da bom lahko to moje trditev se bolj utrdil z neomajnimi fakti.

Kar se tiče poslovanja v gl. uradu, to je tajnika, upravitelja, kakor tudi uredništva, to sem pozno zasledoval: zdaj enega, zdaj drugega in tretjega.

Moje poročilo glede poslovanja je sledeče:

Kolikor se tiče dela v tajništvu, lahko rečem, da sem prenašel v najlepšem redu. Posebno priznanje moram podati prejšnemu tajniku, br. J. Verderbarju in njegovemu naslednику, br. Turku. Priznanje jima gre za njih neumorno poštrvovanje in vzorno poslovanje. Sprevidel sem konečno tudi to, kar izrečno povdarjam, ko dajem poročilo te konvencije, da je gl. predsednik nepotrebna kot stalni uradnik v uradu naše jednote. Delo, katerega vrši gl. predsednik, lahko opravlja najnižji clerk za veliko manjšo plačo, katero je dobival sedanji predsednik. Ne vidim tudi, da je potreba vzdrževati bolniškega tajnika, katerega delo lahko opravlja vsak nastavljenec. Da je bolniški sklad tako v malem narastel v zadnjem času, moramo pripisovati v prvi vrsti vzrok, da se je ovrednalo bolniško podporo vsakemu bolniku prve tri dni. Pri tem je treba upoštevati, da ni več influence med nami. Zato jaz priporočam, da se izvoli v gl. urad zmožnega gl. tajnika, ki ima potrebne in zanesljive kvalifikacije in se na njega lahko zanesemo. Za njegova dela naj se mu dovoli primerna plača. Se bolj praktično bi bilo, da se gl. tajnika da vsota za njegov urad, da on potem najme in plača moči, vkolikor se mu vidi, da je potreba za vzdrževanje njegovega urada. To bo pripomogle k temu, da bo delal vestneje, ko bo imel večje plače in manj uslužbencev bo potrebovel. S tem bodo odpadle tudi vse prošnje za nagrade in povišanje plač, katere smo imeli na dnevnem redu na vsaki seji. Sem tudi zato, da se izvoli pomožni tajnik za slučaj odstopa ali smrti gl. tajnika. Nato naj se izvoli še gl. blagajnik in to je vse. Taki uradniki naj bi bili stalno nameščeni v gl. uradu. Posebno pozornost sem posvetil upravništvu Prosvete; to pa toliko več zato, ko se je pisalo in govorilo, da pri drugih listih opravlja ena oseba ravno toliko dela kot pri nas dve. Po mojem najboljšem prepričanju sem pronašel, da pri upravništvu ni potreba dveh oseb s popolno plačo. Sedaj dela upravitelj z mesečno plačo $220.35 poleg tega pa še dobiva provizije od oglasov. Tudi pomočnik, ki dobiva mesečno po $140.00. Jaz smatram take plače kot potrato jednotinega denarja. Vrhu tega je morala jednota plačati za nastavo sistema, pri upravništvu. S tako velikimi plačami, bi morala imeti jednota dobre in sposobne delavce, katerih pač ne manjka med nami. Upravitelj je šel do sedaj najbolj mastno plačan uradnik pri naši jednoti. Za pomočnika naj bodoči upravitelj najmanjšo moč, kateremu se da primerna plača za začetek in potem izboljšava po zmožnosti. Tudi za upravitelja naj bi se dodočila vsota za njegov urad, in potem naj si sam poišče moč, kaktera mu bo pomagala.

Kar se tiče Prosvete, te lahko sodi vsak po svojem okusu. Nam se je mnogo pojasnevalo na sejah gl. odbora o uredništvu in delu, ki spada v področje uredništva. Ker nisem bil nikoli urednik, nisem vpogleda v te vrste dela. Reči moram le to, da so se mi zdele nekaktere stvari zelo pretirane, ko sem slišal njih pojasnila.

Priznati moram, da je Prosveta potrebna za napredek jednote in najboljše sredstvo za našo agitacijo. Ne verjamem pa, da bi se mogle odpraviti deficit, katerega imamo tako rednega pri Prosveti. Dolžnost te delegacije je, da se prepriča, zakaj in kaj je vzrok, da imamo vedno deficit. Če je le mogoče, današnja konvencija naj odpravi te napake. Malo več ekonomije, pa vem, da bi bila ena pomoč, da se izognemo deficitu.

Račun Prosvete kakor tudi tajništva ste videli v listu. Če hoče kdo kako pojasnilo, vprašajte in odgovoril bom.

Moje končno poročilo je, da sp delegacija izvoli v gl. urad zmožnega gl. tajnika, kik je duša jednote ter ga za njegovo delo tudi plača. Naša jednota je postala velika, in posebje, katere zavzemajo jednotini uradniki, posebno se glavni tajnik, so prekoračuje, da ne bi posvetili in obrnili svojo pozornost za mlitev naših vodiljev organizacije, posebno gl. tajnika.

Jakob Ambrožič, drugi nadzornik.

Na priziv br. Godina glede plače br. Ambrožiča pripozna da je bil v zmoti ko je trdil da brat Godina dobiva vsoto katero on v svojem poročilu omenja kot plačo, ter pripozna da je v tej vsoti vštetа tudi provizija.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo vzame na znanje.

Na poziv brata konvenčnega predsednika predloži III. nadzornik SNPJ brat Peter Bernik naslednje poročilo:

POROČILO III. NADZORNIKA S. N. P. J.

Cenjeni zborovalci, bratje in sestre:—

Moje poročilo kot III. nadzornika S. N. P. J. bo zelo kratko, ker sem v tem odboru samo kratek čas, namreč od 1. januarja t. l., ko sem bil izvoljen potom splošnega glasovanja. V glavnem je podal poročilo brat predsednik gl. nadzornega odbora, Matt Petrovič, in k njegovemu poročilu nimam ničesar dosti. Za časa mojega urejevanja, je bilo poslovanje pri organizaciji najbolje in najboljše, in pritožb ni bilo nikakih. Gl. izvrševalni odborniki so vršili svoje dolžnosti najbolje, in vsako je izvršil njemu odkazano delo točno in redno. Veleti tega morem izreči od moje strani vse priznanje gl. izvrševalnim odbornikom kot celoti vsem gl. odbornikom.

Moje priporočilo glede bodočega gl. nadzornega odbora naj bi bilo, izvolite v ta urad take, ki se zavedajo, kaj je gl. nadzorni odbor. Kajti pred vlado, je gl. nadzorni odbor odgovoren za vse poslovanje in sploh za vse pri bratski podporni organizaciji. Ako državno oblast potegne na sled, kakim sovražnostim, pripeti bodo nadzorni odbor, ki je kaj takega dopustil. —

To je moje poročilo in priporočilo. Ako kateri izmed delegatov želi kakega pojasnila, mu jih radevolje podam.

Preden pa moram še o neki drugi zelo neljubi zadevi, bi se tiče Slovenske delavske podporne zveze, njenega gl. tajnika, brata Blaž Novaka. Po združitveni pogodbi je umrel gl. nadzorni odbor SNPJ tudi gl. nadzorni odbor SDPZ.

Gl. tajnik brat Matt J. Turk in gl. predsednik brat Vincent Čainkar sta mi namreč izročila 26. augusta t. l. kopijo pisma, katerega je pisal brat John Verderbar bratu Blaž Novaku in v katerem vprašuje kaj je s posmrtnino umrlega člana SDPZ Stanka Pekolja, katere del bi moral dobiti mlat njegov sorodnik v stari domovini, in za katero izplačilo je poslal dr. Ivan Černe v Ljubljani vse zahtevane listine in meseca oktobra t. l. in da onega časa ni dobil nikakega odgovora, od br. Blaža Novaka, vsled česar se je obrnil on g. William Rusu, da naj on poizve, kaj je s to posmrtnino. G. William Rusu je izročil vse stvari bratu Johnu Verderbarju, in ta se je obrnil za pojasnilo na brata Matt J. Turka, ki je pa izročil vse zadevo gl. nadzornemu odboru, in katero jaz prečitam konvenciji, da naj ukrene, kar se ji zdi potrebno.

Glavno vprašanje od moje strani je, ali je imel brat Blaž Novak pravico izdati ček na svoje ime; drugič, iz katerega vzroka je zadrževal toliko časa nakazano vsoto, ko je enkrat izmenjal ček. Ta ako je imel kak vzrok za zadrževanje izplačila te posmrtnine, zakaj je izdal ček in zakaj ni izročil to posmrtnino SNPJ, kot je izročil ostalo premoženje zveze kot se glasi združitvena pogodba in omenil da ta posmrtnina ni odposlana iz tega ali onega vzroka. Kot je razvidno iz listin, so vse v redu in ako je imel pravico odposlati ta znesek 26. julija t. l. je bil dolžna ravno tako odposlati 15 novembra, ker od tega časa ni zahteval nobenih drugih listin, kot je razvidno iz pisma, katerega je pisal g. dr. Ivan Černe g. Williamu Rusu.

Odvisno je sedaj od konvencije, kaj ukrene, gl. nadzorni odbor v katerega imenu sem jaz stvar preiskal, ter storil svojo dolžnost.

Peter Bernik, III. nadzornik SNPJ.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo III. nadzornika vzame na znanje, zadeva glede gl. tajnika SDPZ brata Blaž Novaka izroči odboru za pritožbe in prošnje.

Na poziv brata konvenčnega predsednika predloži predsednik porotnega odbora SNPJ, brat John Underwood naslednje poročilo:

POROČILO PREDSEDNIKA GL. POROTNEGA ODBORA.

Brat predsednik, cenjeni bratje in sestre: —

Moje poročilo bo kratko, in sicer radi tega, ker sem podal daljše poročilo mojega dela kot predsednik gl. porotnega odbora na zadnji letni seji gl. odbora in katerega je lahko čital vsak brat. Temu poročilu bi želel danes dodati samo le sledeče:

V dobi mojega poslovanja so tvorili slučaji bolniške podpore polovico vseh slučajev, katere smo morali reševati. Da so bili člani prikrajšani na bolniški podpori je bil vzrok v največ slučaji tu, ker se je nakazniica glasila za več kot štirideset dni. Toda v teku časa so se člani in društveni tajniki privadili dotične točke v pravilih in le skoraj nad leto dni nisem imel opraviti z nobenim takim slučajem.

Drugi glavni vzrok je bil, ker člani niso bili zadostno obiskani kot predpisujejo pravila ali od članov ali zdravnikov. V vseh teh slučajih se je pa dognalo, da se skoraj vedno bile temu vzrok razmere, za katere ne more biti nikče odgovoren.

Nekaj sitnosti je povzročilo tudi to, ker se v dostih slučajih dva ali več zdravnikov ni moglo zediniti glede bolezni bolnika ali pa ako je bolnik zmožen za delo ali ne in za kako.

Zadaji vzrok zadržanja bolniške podpore je zdravljenje pri raznih mazačih. — Omenim naj tudi, da so vsa društva brez izjeme, pri katerih je bil kak slučaj zadržanja bolniške podpore, postopalo strogo po pravilih in če je bila krivda na strani bolnika, je bil sklep društva po končani porotni obravnavi v smislu pravil. Če so pa okoliščine in razmere povzročile, da so bila pravila kršena se je pa seveda tudi potegovalo za brata, ki je bil prikrajšan. Zahvaliti se moram društvom, da so je večina tek in drugih slučajev rešilo vedno povoljno.

Slučajev glede stavkokaštva smo imeli tri. Ti slučaji — to me je izučila izkušnja, — so najbolj zoštljivi. Jaz bi priporočal, ako ta točka ostane v pravilih, kar bi želel, naj bi se društvom prepustilo proste roke, kot dosedaj. Toda, kakor hitro se pa član, katerega društvena porota kaznuje radi stavkokaštva, pritoži na višje instance, naj bi se dodala točka v pravilih, da mora en član te prizivne instance osebno preiskati vsak tak slučej na licu mesta.

Pri vseh ostalih slučajih, pri katerih je bil priziv, se delije vzroki skoraj enako kot sledi: Prenizka operacijska podpora, kršenje pravil pravic posameznim članom od strani društva; kazni naložene članom od strani društev. Imeli smo tudi en slučaj tepeža med člani in en slučaj glede pogrebnih stroškov. —

Tu so v kratkem naslikani vsi vzroki, ki so privedli do porotnih obravnav in prizivov na gl. porotni odbor.

Ker sem v mojem zadnjem poročilu na letni seji sikal način poslovanja z ostalimi gl. odborniki zaposlenimi v gl. uradu, naj danes omenim še poslovanje z društvi ozirom društvenimi uradniki. Pri vsemu dopisovanju, katerega sem imel z njimi — in katerega bi bilo malo, sem prišel do zaključka, da se jako reče, da ima naša organizacija društvene uradnike moče, ki so vredni spoštovanja vredni in ki spadajo na njih mesta. Izvzel bi samo en slučaj, (v zapisniku, ki smo ga prejeli tukaj manjka stavek. — Ured.) so mi dali vse zaželjene informacije, bili so točni in postrežljivi in ako so včasih razmere tako nanesle, tudi potrpežljivi. In kakor sem že omenil jim dam vso čast, in priznanje za tako točno in redno poslovanje.

Vršil sem svoje dolžnost vedno po mojih najboljših močeh in zmožnosti in moja vest je mirna. Sodite pa sami, ker sodniki ste vi in no jaz.

John Underwood,
predsednik gl. porot. odbora.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo predsednika porotnega odbora SNPJ vzame na znanje.

Brat Martin Železnikar, član gl. porotnega odbora SNPJ, poroča, da nima spisanega poročila toda toliko, da bo izročil zapisnikarjem. Izjavlja, da je bilo dovolj dela, zadeve so vso vedno najbolje reševali in poslovanje z drugimi člani gl. porotnega odbora je bilo najboljše.

POROČILO ČETRTEGA GLAVNEGA POROTNIKA.

Moje poročilo je kratko. Služba glavnega porotnika je težavna ter nehvaležna. Posebno pri tako veliki organizaciji kot je jednota. Da se pri taki organizaciji pojavljaje številne zadeve, ki spadajo pred glavni porotni odbor, to je samo umevno.

Pri nastopu mojega poslovanja je razsajala epidemija, katera nam je povzročila veliko sporih zadev. Vršile so se stavke širom Amerike, katere so nam dale veliko posla. Zadeve so bile večkrat jako zamotane.

Reševati sem pomagal vse te zadeve, kakor sem najboljše vedel in znal, in kakor se mi je zdelo potrebno, da je v prid organizacije.

Moj glavnega odbora sem se udeležil vseh. Tudi to delo ni bilo prijetno. Takoj po konvenciji leta 1919 je razsajala takozvana influenca. Dala nam je dela in skrbi kaj bo, ako bo šlo tako naprej. Imeli smo namreč ob nastopu novega odbora preko $80,000 primanjkljaja v bolniškem skladu.

Porodile so se tudi sitnosti, ki so napravile precejšno izpremembo v glavnem odboru in uradu. Kaj tukaj misliš, menda veste vsi.

S koraki, ki so bili takrat storjeni se seveda nekateri niso strinjali ter so provokovali vse mogoče posledice. Prerokovanja vseh teh ljudi se niso uresničila in organizacije še danes tukaj stoji na in velika kot je bila kdaj poprej.

Če mislite, da sem kaj zakrivil, ali da nisem ravnal pri eni ali drugi zadevi pravilno, sem pripravljen za zagovor. Soditi imate sedaj vi!

Frank Somrak,
glavni porotnik.

Brat Joe Radišek, član gl. porotnega odbora SNPJ poroča, da nima nobenega posebnega poročila; vse zadeve so povoljno rešile.

Brat Martin Oberšan, začasni gl. porotnik SNPJ poroča, da nima dosti poročati, ker je posloval kot član gl. porotnega odbora SNPJ samo dva meseca, namreč od zadaje letne seje gl. odbora SNPJ, ko je bilo sklenjeno na tej seji, da bo do konvencije opravljal posle gl. porotnika SNPJ, in ko je bil oluvešten od gl. odbora. Izvršil je svoje delo najboljše kot mu je bilo mogoče.

Predlagano in sprejeto, da se poročilo porotnika brata Martin Oberšana vzame na znanje.

Brat gl. blag. poroča, da je prišlo pismo od lastnikov dvorane iz katere se je konvencija premestila v to dvorano in ako konvencija sklene, da ga prečita, ker brata tajnika ni navzočega.

Predlagano in sprejeto, da pismo prečita brat gl. blagajnik, ker ni navzočega gl. tajnika.

Pismo se glasi:

Cleveland, Ohio, 13. sept. 1921.

Slavna združevalna konvencija
Slovenske narodne podporne jednote
in Slovanske delavske podpor. zveze,
Cleveland, Ohio.

Cenjeni delegati in delegatinje:—

Spodaj podpisana se s tem obračava na spoštovano konvencijo Slovenske narodne podporne jednote in Slovanske delavske podporne zveze s prošnjo, da upošteva našine razloge za plačilo $283, za katero svoto sva bila odškodovana, ko je konvencija sklenila zapustiti najino dvorano in se preseliti drugam.

Najela sva posebne delavce, kateri so bili potrebni za postrežbo delegatom ter čiščenje dvorane in druga dela, potrebna ob takih prilikah. S temi delavci smo naredili pogodbo za $5.00 plače na dan vsakemu, in to pogodbo hočeva držati. Račun za to znese $158.0. Nadalje prosiva za nadaljno odškodnino v znesku $125.00 za najemnino dvorane, za katero svoto sva na zgubi, ker je bila konvencija odpovedana, in bi dvorano lahko dala v najem drugih, ki so nas prosili, ako ne bi bila pozvana, da pridrživa dvorano za vašo cenjeno konvencijo. Skupno znaša torej račun $283, in prosiva slavno konvencijo, da upošteva to dostojno prošnjo in sprevidi, da nama je naredila v resnici aktualno toliko škode kot omenjeno, ne da bi pomenjala škodo, ki je trpiva pri drugih stvareh. Nama je skrajno žal in skoro mam naju je, kajti konvencija je s svojim ukrepom ne samo razžalila dobro mislečo lastnika dvorane, pač pa dala tudi slabo ime po vasej naselbini radi dvorane, ki je eicer ena izmed najbolj obiskovanih in priljubljenih do sedaj. Raje bi videla, da zgubiva vsak po $300, kakor da nas ne bi nikdar vprašali za najem dvorane, ker bi si s tem prihranila mnogo sitnikov, sramote in nepotrebne zgube časa poleg velikih stroškov, ki sva jih imela z vso potrebno in dostojno prireditvijo za konvencijo. Midva sva nisva ponujala z dvorano, pač pa se je od nas zahtevalo in prosilo, da pripraviva dvorano za cenjene delegate in delegatinje, in sva na ta našin opravičena do gorej omenjene odškodnine.

V prepričanju, da bodejo delegati in delegatinje upoštevali našo uljudno prošnjo ter spoznali, da imava prav, bilježiva z narodnim pozdravom.

Sever in Nagode.

Predlagano in sprejeto, da se plača lastnikom dvorane kot so je pogodil tajnik odbora, ki je najel dvorano, namreč po 12 dolarjev na dan in za vse čas dobe konvencije z pogojem, da mora biti dvorana na vse čas konvencije prazna, in ako pa lastniki dvorane oddajejo v tem času dvorano komu drugemu, tedaj se mu računa toliko, kot je ročunal se.

Predlagano in sprejeto, da se ta sklep takoj sporoči lastnikom: in ker je eden teh lastnikov zavzoč, se ga pozove v dvorano in se mu sklep konvencije sporoči.

Brat Vincent Čainkar, gl. predsednik S. N. P. J. poroča, da je tukaj g. Mladineo, zastopnik jugoslovanskega informacijskega odbora, ki bi rad spregovoril nekaj besed.

Predlagano in sprejeto, da se dovoli g. Mladineotu govoriti in sicer 15 minut.

Brat konvenčni predsednik predstavi zbornici g. Mladineotu.

G. Mladineo nastopi in poroča o delovanju jugoslovanskega informacijskega urada, pojasnjuje pomen tega urada za vse jugoslovanske izseljence v Ameriki, nadalje, kaka krivica se je zgodila Jugoslovanom pri zadnjem ljudskem štetju v Zdr. državah, ko so števni uradi našteli sedaj manj Jugoslovanov kot pa pri predzadnjem ljudskem štetju in da je splob ljudsko štetje v kolikor se tiče Jugoslovanov napačno. Nadalje pojasnuje da se pripravlja, da bo takozvana Sterlingova predloga, in ki potoče meseca aprila p. l., ki je sedaj v veljavi glede priseljevanja inozemcev v Ameriko, mogoče sprejeta ponovno in za vedno; nadalje, da se pripravlja predloga senatorja Johnsona, po kateri se bo moral sicherni inozemec vsako leto registrirati in plačati davka v znesku dva dolarja.

Izrazi se zelo pohvalno o slovenskem časopisju. Omenja, da žal nimamo časopisja, ki bi vršilo svoje dolžnost med svojimi rojaki in da bi bila v resnici izraz duše naroda, ker sedaj so z malimi izjemami le izraz uredников dočim srbsko in hrvatsko časopisje se briga le za stari kraj. Priporoča, da naj se narodne organizacije zanimajo za jugoslovanske izseljence in po njegovem mnenju bi bilo najbolje, da naj izvoljeje odbore, ki naj bodo v stiki vedno z izseljenci, ki naj pazno zasledujejo vse gibanje tikajoče se inozemcev in da naj posredujejo pri merodajnih faktorjih, ako se pripravlja kaka važna zadeva tikajoča se inozemcev; stvar je zelo važna in njemu se vidi zelo potrebno, da se o tem kaj ukrepa.

Brat konvenčni predsednik zahvali g. Mladineota v imenu zbornice za njegov govor.

Brat Matt Petrovič, predsednik gl. nadzornega odbora želi, da bi ga konvencija oprostila od prisostvovanja od nadaljnih sej, ker ga važni posli zadržujejo, da bi prisostvoval.

Predlagano in sprejeto, da se brata Matt Petrovića oprosti od nadaljnih sej; toda v slučaju, da bi bil potreben, da se ga lahko pokliče, da bo navzoč.

Poverilni odbor poroča, da so bili izvoljeni v odbor za plače sledeči bratje: bratkovič s 97 glasovi; Podvasnik z 68 glasovi; Anton Hrast s 54 glasovi; Lekše s 53 glasovi; sestra Omahne s 48 glasovi; Perko s 44 glasovi; Mahnič s 43 glasovi; Marz s 43 glasovi; Vodiček s 42 glasovi. V odbor za ustanove in naprave so bili izvoljeni sledeči bratje: Alič s 71 glasovi; Martin Potokar s 64 glasovi; Lekše s 60 glasovi; Godina s 57 glasovi; Železnik s 42 glasovi; Zelj s 46 glasovi; Kotalk s 42 glasovi; Vidrich s 40 glasovi; Šumec s 37 glasovi.

Nato brat konvenčni predsednik zaključi popoldansko zborovanje od 5:30 zvečer in pozove delegate in gl. odbornike, da naj bodo prihodnji dan točno na svojih mestih.

Joseph Skuk, predsednik konvencije,
Peter Bernik, zapisnikar.
John Underwood, zapisnikar.

Peta seja, 14. septembra 1921.

Konvenčni predsednik J. Skuk otvori sejo ob osmi uri zjutraj.

Tajnik čita imena gl. odbornikov in delegatov. Navzoči so vsi razen odbornika Fr. Somraka, ki je moral po važnem poslu.

Čitanje zapisnika tretje seje. Po korigiranju nekaterih imen in pojasnil je bil zapisnik sprejet z veliko večino glasov.

Brat Mikše prosi, da se ga oprosti, ker mora na brzojavno postajo. Oproščen.

Sledi čitanje dopisov in brzojavk in sicer od društva "Lilija v Vrtu" S. N. P. J. iz Chisholm, Minn.; od društva "Združitelj," št. 36 S. D. P. Z., iz Lloydell, Pa., in od člana društva št. 86 SNPJ v Chicago, Ill.

Delegat Frank naznanja, da je izgubil neke važne listine ter prosi delegate in odbornike, da mu jih vrnejo, ako bi jih kdo našel. Se vzame na znanje.

Tajnik prečita SDPZ., Blaž Novak predloži sledeči protest:

Podpisani protestiram proti poročilu nadzornika br. Petra Bernika, v kolikor se nanaša na moje osebo v zadevi posmrtnine pokojnega Pekolja in sicer iz sledečih razlogov:

1. Sobrat Bernik navaja, da je v zadevi izvedel preiskavo, s katero je nekaj nejasnega našel, in želi pojasnila od konvencije, predno je kaj izsnega dognal, vsled česar ne spada ta v delokrog konvencije.

2. Nadzorni odbor ni mogel preiskave definitivno izvesti brez zaslišanja prizadete stranke.

3. Nadzorni odbor bi moral preiskave dokončati, nakar bi bilo na mestu poročati o rezultatu. Protestiram stavljenju v zapisnik all priobčenju nepopolnih in negotovih poročil, katere se skuša predočiti zborniei in članstvu, s kateregakoli razloga.

Zahtevam, da se imenovane izpusti iz zapisnika kot poročilo nadzornega odbora in se upošteva kot poročilo odbora za pritožbe in prošnje na podlagi pravnajih. Ako konvencija upošteva poročilo nadzornika tako kot je, zahtevam, da se me zaslišiš pred zborniico in pride v zapisnik cela preiskava in izid iste. Na zborniico apeliram, da gorenji protest takoj upošteva.

Blaž Novak.

Po prečitanju protesta se začenja proglašanja debata. Vprašanje konvencije je, kako bi se rešila zapletena debata. Stavljeni so trije predlogi: — Predlog, da se zadeva brata Novaka vzame takoj v pretres. Protipredlog, da se zadeva izroči v roke nadzornega odbora prošnje S. D. P. Z. in posredovalni predlog, da se odloži, dokler ne podajo poročil vsi glavni odborniki. — Sprejet je posredovalni predlog.

Neki delegat zahteva, da se vpelje red na konvenciji, da nam bo mogoče nadaljevati z našim zborovanjem.

Brat Bratkovič, član odbora za dodeljitev plač poivlja ostale člane imenjenega odbora, da se zberejo po seji in da se dogovorijo glede dela.

Odbor za napotnice in mandate se snide takoj.

Poročila bolniških odborov:

Odbornik Berger izjavlja, da nima poleg poročila, katerega je podal kot bolniški tajnik ničesar drugega poročati. — Se vzame v naznanje.

Odbornik Anton Radišek se ni mogel vdeležiti konvencije, in tako njegovo poročilo izostane.

Odborni Šeško poroča:

V teku mojega trileetnega delovanja kot bolniški odbornik, sem redno preiskal pri sedmih ali osmih društvih različne zadeve, tikajoče se bolniških podpor. Precej posla sem imel s par tožbami, katere so bile vložene proti društvom in jednoti. Nekaj dela je bilo tudi pri ustanovitvi novih društev. Vdeležil sem se razen ene vseh sej skupnega gl. odbora, in skušal storiti vedno to, kar sem mislil, da je najboljše za organizacijo. To ste pa delali tudi vi, ker druguče bi ne bili dosegli vspeha, kot smo ga.

To je moje poročilo.

Odbornik Kukar se strinja s poročili prejšnjih dveh odbornikov. Pravi, da je delal z roko v roki z ostalimi odborniki. Imel je nekaj prilik, pri katerih je vedno gledal na to, da se ni godila krivica posamezniikom kakor tudi ne jednoti. Bil je vedno za dobrobit članstva, prosvit jednote in enakopravnost vseh.

Odbornik Jakob Ambrožič, Pa., poroča: Nimam posebnih poročil. Bil sem izvoljen potom splošnega glasovanja za bolniškega odbornika za vzhodno okrožje. Kar sem imel posla, rešil sem po svojem najboljšem prepričanju.

(To poročilo bi imelo priti pred drugimi, zmpak je po pomoti predsednika bilo izpuščeno).

Vsa poročila bolniških odbornikov so bila vzeta na znanje.

Jednotin zdravnik, dr. Kern se opravičuje, da ni mogel priti za zadnje konvencije v Springfieldu. Ker mu ni dopuščal čas, poleg tega pa jednota tudi težko plača toliko, kolikor je izgubil zdravnik v takih prilikah. Nato govori, kako bi se izboljšalo pri jednoti vse, kar pride v dotiko s posli, ki se tičejo jednotinega zdravnika. Pravi, da je imel sedaj gl. zdravnik SNPJ premalo vpogleda, premalo dolžnosti in besede, bil je takorekoč v prerahli zvezi z gl. odborom.

Nato podaja razna pojasnila in priporočila pri izpremembi pravil. Vsa ta priporočila je oddal že zdravstvenemu odboru, ki je sestavljal provizorična pravila, in tam se lahko upošteva njegove nasvete.

Poročilo odbora Književne matice.

Združitveni konvenciji v Clevelandu:

Cenjeni bratje delegati, sestre delegatinje in glavni odborniki!

Sedma redna konvencija SNPJ v Springfieldu je sprejela resolucijo za ustanovitev tolike potrebne kulturne institucije Književne matice, in odbor, ki ga je izvolila omenjena konvencija ter mu poverila nalogo, da izvrši njen sklep, želi v kratkih potezah orisati svoje delo in dati konvenciji nekaj priporočil za bodoče delovanje, ako hoče članstvo, da Književna matica doseže svoj cilj, kakršnega so ji začrtali njegovi ustanovitelji.

Želj da se ne moremo poneti s takim zagonom, kakršnega smo želeli. Kakor je vsak začetek težak tako je tudi začetek Književne matice. Odbor je imel načrt, katerega je smatral za najumestnejšega, kmalu po springfieldski konvenciji in gl. odbor je z nekaterimi spremembami ratificiral načrt na svoji seji meseca julija 1919. Po tem načrtu je morala K. M. dobiti dva tisoč naročnikov oziroma članov, predno izda prve knjige. Pristopnina in letna članarina je bila tri dolarje. Princip je bil, da Književna matica dobi potrebni kapital neodvisno od jednote, torej iz svojega članstva.

Agitacija za člane je trajala deset mesecev z okrožnicami na društva naše jednote in z apeli, dopisi ter s članki v "Prosveti." Rezultat te kampanje je bil, da se je v desetih mesecih vpisalo 123 članov, ki so plačali vsak po tri dolarje. To nas je prepričalo, da načrt ne bo uspel. Razlogov je bilo več, zmpak glavni vzrok je bil, da so člani hoteli imeti takoj knjige. "Ti mene blago, jaz tebi denar". Odbor je vil prisiljen, da opusti originalni načrt sistem in krene na drugo pot, ako ni hotel, da ostane Književna matica samo na papirju.

Drugi načrt je bil enostavno trgovski. Ker ni bilo denarja za izdanje prvih knjig, se je odbor obrnil na jednoto, da pomaga založiti knjige iz upravnega sklada. Število knjig je bilo znižano na dve in prodajati so se ime le na odprtem trgu po enaki ceni za vsakogar, ki jih hoče kupiti. Tistih 123 naročnikov, ki so se prej oglasili, je pa imelo dobiti knjige po nižji ceni kot obresti za vsoten denar. Glavni odbor SNPJ je sprejel ta načrt na seji v julija 1920 in dovolil Književni matici tisoč dolarjev za izdanje knjig. To je pomagalo. Odbor K. M. je šel takoj na delo in izdal dve knjigi "Zajedalce" in "Zakon biogenezije," ki sta se začeli prodajati v decembru m. l. Približno polovico obeh knjih je že prodanih; najmanjše bojazni nimamo, da se ne bi tudi ostali iztisi prej ali slej spravili v denar. S skupnim delom prodanih knjig je Književna matica plačala vse račune za tisk in vezbo in ima danes v blagajni okoli brez $300.

Dalje dolguje Matica $1000 jednoti in odbor ni do danes vzel niti centa plače za svoje delo niti ni avtor prevoda "Zakona biogenezije" še prejel nobenega honorarja. Izplačana je bila le tajniku-upravitelju desetodstotna provizija od prvotnih 123 naročnin kot nagrada za njegovo delo po določbah K. M., ki so bile sprejete na seji gl. odbora SNPJ meseca julija 1919. Matica si je nabavila manjšo biblioteko angleških knjig znanstvene vsebine, katera ji je potrebna.

Odbor je na eni svojih zadnjih sej zaključil, da prihodnjič izda tri knjige: dve leposlovni in eno poljudno znanstveno s slikami; ena leposlovnih knjih bo "Jimmie Higgins," ki se posatisne iz "Prosvete," druga bo pa vsebovala zbirke več kratkih povesti in iger. "Jimmie Higgins je že tiskan.

Odbor je ves čas svoje poslovne dobe deloval v najlepši harmoniji, toda žal, da se to tiče le štirih odbornikov. Peti odbornik br. Janko Rogelj ni bil nič aktiven. Ves čas poslovne dobe je pisal predsedniku le eno samo pismo in potem je iz — od njega pismeno doslej nepojasnjenih vzrokov ev popolnoma prenehal z korespondenco in se ni prav nič zanimal za stvar kakor da ni odbornik. Odbor je imel skupaj osem sej, katerih so se udeležili vsi odborniki, izvzemši br. Ovna, ki je do letos bival v Chicago, in br. Regija.

Književna matica, kakršna je danes, ni matica, vezana po imenu, ker nima stalnih članov, temveč odjemalce v splošnem kakor vsako drugo založništvo. Iz tega vzroka smo izdali prvi dve knjigi pod imenom "Leposlovna in znanstvene knjižnice Slovenske narodne podporne jednote."

To ime ostane toliko časa, dokler ne bo Književna matica res matica, kar upamo, da se enkrat doseže. Ta cilj pa bo dosežen po našem mnenju le tedaj, ako bo (1) jednota se pomagala finančno in (2) kadar jednota dobi svoje lastno tiskarno, tako da bomo sami tiskali svoje knjige.

Upamo, da bo združitvena konvencija z dobrimi ukrepi omogočila prvo in drugo ter tako zagotovila Književni matici trdno gospodarski temelj. Najplemenitejša naloga naše mogočne organizacije je poleg podpiranja bolnikov, vdov in sirot v svojem članstvu vsekakor delitev izobrazbe potom knjig, posebno znanstvenih knjig, ki zagrinjajo versko temo. Dolžnost konvencije je torej, da ne prezre te svoje važne kulturne institucije — prve te vrste med ameriškimi Slovenci — marveč naj jo podpre in ji da vse priložnosti za najplodonosnejši razvoj. Književna matica naj bo duša združene čelote naprednih podpornih jednot in zvez v Ameriki.

V prilogi predlagamo konvenciji nove določbe Književne matice za bodoča štiri leta s priporočilom, da jih sprejme. Določbe se opirajo na sedanji sistem K. M., kajti v sedanjih razmerah se ne moremo upati na kaj drugega.

Kar je večina odbora K. M. navzoča na konvenciji, lahko pojasnuje vse, ako konvencija zahteva se kakega pojasnila.

Za KNJIŽEVNO MATICO:
Ivan Molek, preds. in urednik.
Frank Alič, tajnik-upravitelj.
Jos. Ovca, odbornik.
Mary Udovich, odbornica.

(Dalje prihodnjič).

AMERIKA BO "SKRBELA" ZA INTERESE RUSIJE.

Od

DOPISI.

Granville, Ill. — Slaba je pri nas z delom, katerega opravljamo komaj polovico časa, to je, ako dobro gre po tri dni na teden. Človek je v skrbeh, kako se bo preživel, kar je danes prava umetnost. Dobro bi bilo, če bi se dali ljudje toliko nasititi kakor so bili nekoč tisoči, katere je nasičeval Kristus. Še s čudežem ne vem, če bi se moglo tako velike množice lačnih kakor so danes, nasititi. Upati je, da bodo danes delavci, ki vidijo, kako z njimi počenjajo pristopili k organizacijam kamor spadajo, ker drugače se ne bo nikdar obrnilo na bolje. — **A. P.**

Herminie, Pa. — Že marsikdo se je prepričal, da so podporne organizacije neobhodno potrebne za delavca. Posebno prav pride organizacija delavcu, ki je vposlen pri teškem delu in si s tem nakoplje dolgotrajno bolezen. — Kam naj se obrne delavec, ako ga doleti bolezen ali če se poškoduje pri delu in ni pri nobeni organizaciji? Ali more mogoče pričakovati pomoči od svojega delodajalca, kateremu je bil dober dokler je bil zdrav? Pravilno bi to bilo, toda takega reda ne poznajo delodajalci in se prav nič ne brigajo za pohabljenega ali bolnega delavca. Najpogosteje se dogodi, da je delavec postavljen na cesto.

Mnogo je slučajev, ko se tudi sorodniki ne brigajo za delavca, ko se je ponesrečil, dasiravno so bili mogoče preje odvisni od njegovega zaslužka.

Rojaki, delavci, pristopajte k podporni organizaciji, da boste zagotovljeni v slučaju bolezni ali poškodbe obstanka in da bodo preskrbljeni vaši sorodniki v slučaju vaše smrti. Rojaki, kateri ste še pristopili k podporni organizaciji, pridobite slehernega rojaka, ki še ni nikjer organiziran, za našo organizacijo in povejte mu, kako je koristna organizacija za delavca.

Član pri podporni organizaciji je upravičen do podpore kakor tudi posmrtnine, za katero je zavarovan. Ako mu podpora ne zadostuje za njegovo preživljenje, kar se navadno pripeti samo ob zelo dolgotrajnih boleznih, se pa lahko obrne do svojih bratov pri društvu, da mu priskočijo na pomoč. Na to so društveni sobratje tudi vedno pripravljeni in skrbijo za sorodnike, zapuščene po pokojnem sobratu, da ne ostanejo v obupu in revščini. — Dolžnost nas radi tega veže, da skrbimo za društvene blagajne, da ne postanejo izčrpane in bo mogoče pomagati sobratom v slučaju potrebe.

Kako društvo skrbi za svoje sobrate in njih sorodnike, naj omenim, kako so naši društveni sobratje priskočili na pomoč revni vdovi Antoniji Steban. Na seji smo sklenili, da priredimo dne 24. t. m. veselico, katere čisti dobiček je namenjen vdovi Steban.

Pričetek veselice je ob 6. uri zvečer; igrala bo godba na pihala. Vabljeni ste vsi rojaki iz bližnje okolice. Vstopnina je 75c. Za vse potrebno bo skrbel odbor. Torej nasvidenje v soboto dne 24. t. m. — **J. Steban.**

Library, Pa. — S tužnim srcem naznanjam vest sorodnikom in znancem, da nam je kruta smrt vzela očeta v stari domovini Blaža Kajnca v starosti 73 let, dne 31. julija. Zapušča staro ženo in mater ter nas 6 otrok. Mislim, da smo še vsi živi, v stari domovini dve sestri in brat in tu dve sestri in brat. Če je še kateri živ, bi želela, da mi piše in če kateri rojakov brata pozna, naj mu sporoči, da bo vsaj vedel o izgubi našega skrbnega očeta. — Žalujoča hči — **Frances Likovič.**

Eveleth, Minn. — Ni moj namen posegati nazaj v preteklost, toda omeniti jo moram vsaj nekoliko. Kolikor mi je znano, smo bili nekoč Slovenci in Hrvatje, pravzaprav vsi Jugoslovani na Evelethu in okolici, dobro organizirani narodno in politično. Močni smo bili, ko smo stali z roko v roko in smelo gledali v bodočnost. Danes smo ravno tam kjer bili nekoč. Žal so nas prisilile do tega razmere. Prvi povzročitelj je bil svetovna vojna, katera je uničila vse uspehe našega trudapolnega dela. Zaspalo je vse in zaspali smo tudi mi.

Kakor pomladi ko prične pripekati solnce, ki zbudi medveda, za spravi iz brloga, mršavega, še zaspanega, toda vendar v mislih, da mora naprej v naravo za svoj obstanek, tako smo vstali tudi mi iz svojega dolgega spanja. 11. septembra smo se zbrali v Moosovi dvorani, da se povrnemo k našemu političnemu delu.

Zanimivo je bilo poslušati rojake, ki so dokazali, da njih srca še vedno čutijo kakor so nekoč. Ustanovili smo narodni politični klub, od katerega smo prisegli, da se ne ločimo več. Namen tega kluba je, pomagati rojakom, da postanejo državljani nove domovine in vspodbujati rojake k složnosti ter skupnemu delu. Uverjeni smo, da bomo z našim klubom dosegli, kar nestrpno pričakujemo.

Rojaki, podajmo se zopet na delo in pokažimo drugim narodom, da znamo biti tudi mi složni. Dne 25. t. m. se vrši seja ob pol osmih zvečer. Pridite na to sejo vsi.

Omeniti moram tudi, da smo na zadnji seji izbrali kandidata za bodoče volitve. Kandidata bosta rojaka Josip J. Brince za župana in Frank Müsich za komisarja. Rojaki, volilci! Naša dolžnost je, da oddamo glasove za naše kandidata, ker s tem bomo pokazali medsebojno slogo pred drugim narodi. Vsi zavedni rojaki dne 25. t. m. na svidenje. — **Odbor kluba.**

Barberton, O. — Dosti imam časa za razmišljanje o današnjih žalostnih razmerah. Gotovo ne mislijo danes mogotci, če imamo mi tlačeni kaj za jesti, saj njim je mar edino le lastna malha. To je sistem, ki je bil in še bo, dokler je med nami delavci toliko strank.

V društvenem oziru kljub slabim razmeram dobro napredujemo. Pred tremi tedni je bil tukaj ustanovljen dramatični klub. Člani in članice tega kluba bodo skrbeli, da bo klub v napredek in izobrazbo velikí slovenski naselbini in se že marljivo vadijo humoristično igro 'Pogodba''. Prepričan sem, da bo vsakemu šal, ki bo imel priliko in ne bo videl te igre. Kdaj se bo igrala, mi še ni znano, a vem da bo vse pravočasno objavljeno.

Poziljam vse Slovence posebno iz Barbertona, da pristopite v dramatični klub, ker potom istega pridemo do večjega napredka in več družabnega življenja.

Bližajo se nam dolgočasni zimski večeri in kdor bo pri dramatičnem klubu, mu gotovo ne bo treba prodajati dolgčasa doma ali pa po kakih beznicah. Pri klubu bo vedno kak posel, seje ali pa skušnje za igro in druge prireditve. Klub, katerega sedaj imamo, je naša naselbina zelo potrebovala, zato še enkrat apeliram na vse rojake, da pristopite k klubu. Pristopnina je 50c, katero lahko vsakdo utrpi in se mu ni treba bati, da bo vsled tega obubožal.

Čul sem, da bo imelo društvo "Domovina" v soboto dne 24. t. m. vinsko trgatev. Ker vem, da vsakdo ljubi prešano in neprešano grozdje, upam, da ne bo nihče izostal. — **Joseph Gabrošek.**

Hibbing, Minn. — Žalostne in slabe so razmere širom združenih držav.

Med prebiranjem Prosvete pridem na marsikatero stvar, ki ni prav nič koristna za delavca, temveč nasprotno celo škoduje. Neki dopisnik se je spotikal nad "meteoriti", da člankar preveč piše od božjih namestnikov. Čisto prav dam člankarju, da ožigosa vse nezdrave pojme, ki jih še ima naš narod o duhovščini, katera mu tudi škoduje. Edino od delavskega časopisja si moramo mi delavci pričakovati izobrazbe, nikakor pa ne od duhovščine. V temi smo bili, dokler nas je vodila roka duhovščine in sovraštvo je bilo med nami. Ravnotako bi bilo danes. Vsak napredno misleči delavec mora spoznati, da je bilo veliko število delavcev zapeljanih in obubožanih ravno vsled tega, ker so slepo sledili duhovščini in ji verovali.

Mislim, da je malo več onih, ki bi verjeli, da se je ena ali druga reč izvršila z božjo voljo, ker izkušnja nas uči, da vse ustvarimo samo z delom in denarjem. Edino delo vzdržuje celi svet in dolar ga danes prevladuje. Svetniki, ki so v nebesih, nam ne morejo ničesar pomagati in ne nam izprositi. Kdo pa ve, kaki so oni svetniki, ali niso bili mogoče postavljeni na isti način v nebesa kakor so nameravali postavit vodiško Johanco. Kdor kaj premisli, gotovo ne bo verjel v take bajke, ki so jih ustvarjali taki ljudje, kakor je na pr. današnji ljubljanski Bonaventura.

Dasiravno sem od tam doma, mi ni dobro znana storija o Jehanci in o nadebudnem župniku, kateri pa seveda ni bil sam pri celem kšeftu, temveč je moral imeti mogočno zaslombo.

Tudi dopis iz Pueblа, Colo., sem videl v Prosveti, kako tam napredujejo s premenjanjem štale v "božji hram". Zelo sprejeten moru biti oni župnik, da je tako lepo znal speljati svoje ovčice, vernike v hlev. Je pač študiran za to. Kakor poroča Podgorenčan, so možje zelo velikodušni, kar po $100, $200, da celo $300 je dala verna ovčica.

Čuli smo o veliki nesreči in o strahotah, ki jih je prizadejala povodenj in da so se pobirali prostovoljni prispevki. Sem-tertja veden, če so bili oni dobrodelci tudi za reveže tako velikodušni. Obžalovati je, da imamo še tolike nevedneže in prav zadovoljen sem čital, kako so bila pokazana vrata onim, ki so pobirali za "božji hram." Tudi jaz bi storil isto.

Marsikdo bo verjel, da so "farji" prvi orali ledino. To je pač bilo zelo dobičkanosno in še danes bi jo marsikateri oral, samo da bi jo imel kje. Mogoče je, da so v starih časih 'farji' umirali mučeniške smrti. Kdo pa danes umira mučeniške smrti? Ne eden, ne tisoč, na milijone delavcev danes umira mučeniške smrti, polagoma pod kutjim izkoriščanjem ih izmozgavanjem. Samo to naj premisli vsak delavec in spreviden bo lahko, da ne more biti nikjer hujšega poka kakor ga imamo ravno danes. — **Trpin.**

Cairnbrook, Pa. — Kakor drugod tako tudi pri nas le slabo obratujejo premogorovi. Delamo samo po dva do štiri dni na teden, zato ne svetujem nobenemu, da bi hodil sem za delom, katero se je teško dobi. Če delodajalec koga sprejme na delo, tedaj ga prvo pelje do prostora, kjer mu razkazuje kaj naj dela, koliko mora napraviti in kako mora premetovati kamenje. Ko pa delavec vpraša za plačilo, tedaj takoj začne pripovedovati, da sedaj niso več časi kakor so bili v vojni.

Dne 11. sept. je v naši naselbini nastal ogenj od 2. uri po polnoči v prostorih za avtomobile. Zgorela sta dva avtomobila in nič se ne ve, kako je ogenj nastal. Nočni čuvaj je piskal in klical ljudi, ki so priskočili in rešili avtomobile. Prostori so last kompanije in so obširni za 30 avtomobilov, od katerih je treba plačevati najemnino.

Opozarjam člane društva, da se bolj zanimate za društvene seje, saj se seja vrši komaj enkrat vsaki mesec in se prav lahko vsaka udeležite. Vsakdo ve, da je zadnji čas za assesment 24. vsakega meseca, torej nikar ne zaostajajte z njim in če le mogoče plačajte vedno pri mesečni seji. S tem bomo delo društvenemu tajniku mnogo olajšali.

Gl. blagajnika opozorim, da uredi, da se bo podpora plačevala bolnikom o pravem času, kajti že več kakor trije meseci so pretekli, pa še vedno ni čekov od treh članov našega društva. Člani so nezadovoljni nad tem zavlačevanjem in povprašujejo za podporo zvračajoč krivdo na tajnika. Vsak se izgovarja, če redno plača assesment, da mora tudi redno dobivati podporo, ko je bolan. — **Vincent Maljevac,** predsednik društva Sopak moči, 247.

Springfield, Ill. — Z delom gre nekoliko bolje, toda ne zadosti, da bi se mogel s svojo družino vred potrebno preživeti. Dne 3. t. m. je imelo naše pevsko društvo "Naprej" veselico v spomin desetletnice obstoja. To mislim, da je prva veselica v naši naselbini, ki je bila tako dobro obiskana. Pevska društva so se udeležila iz več naselbin in so odlelovala pri petju. Bil je izvrsten program, za katerem je sledil ples. Unijska godba je igrala neprenehoma. Vse je bilo veselo, da je bila veselica ob desetletnici tako dobro obiskana, največ pa se imamo zahvaliti pevskim društvom in svojim rojakom, ki so nam priskočili na pomoč. Pevsko društvo "Naprej" se najiskreneje zahvaljuje pevskim društvom iz Lincolna, Ledvinjana in Carlinville, Ill., Nemškemu pevskemu društvu in vsem drugim pevskim društvom, ki so bile zastopana. Naše društvo je hvaležno in bo ob vsaki priliki istotako priskočilo drugemu društvu na pomoč.

Dne 24. t. m. se vrši seja socijalističnega kluba št. 47 zvečer ob 8. uri in je prestavljena, ker bo imelo sejo društvo SNPJ. na dan 25. t. m. Opozarjam rojake, da vsi pristopijo v naše vrste, kateri se zanimajo za socijalizem in pomagajo, da pridemo preje do zaželjenega uspeha. Pridite torej dne 24. zvečer vsi na sejo. — **Fr. Bezjak.**

IZ GLAV. URADA S.N.P.J.

SPREMEMBE

pri krajevnih društvih S. D. P. Z. (združene s S. N. P. J.) v mesecu avgustu 1921.

Štev. društva.

1. Suspendiran: Ivan Pajnič, c. 4501.
2. Nazaj sprejeta: John Gračnar, c. 3818 in Alois Žitnik, c. 46.
3. Pristopili: Andrej Ivančič, c. 12003; prestopila: Ljudmila Crgovič, c. 4498.
4. Prestopil: Andrej Ivančič, c. 12003.
5. Umrl: Jernej Šelenc, c. 1119.
10. Prestopil: John Zevnik, c. 3423; novopristopila: Angela Zelle, c. 12244.
11. Suspendiran: Andrej Hubijan, c. 651; novopristopila: Mary Zakrajšek, c. 12241.
13. Nazaj sprejeta: Ana Mlinarič, c. 6260; črtan: Anton Lunovšek, c. 3520.
14. Izobčen: Ivan Hudoklin, c. 6209.
18. Nazaj sprejet: Jožef Hribar, c. 6306; umrl: Jožef Hribar, c. 6306.
20. Nazaj sprejet: John Novljan, c. 10844; prestopil: Martin Fabjan, c. 10249.
22. Suspendirana: John Golat, c. 4468 in Mary Rupnik, c. 4907; novopristopila: Frank Heržen, c. 12236 in Frank Gergovič, c. 12245.
23. Suspendiran: John Zakelj, c. 3672; črtan: Frank Tratar, c. 4923.
24. Suspendiran: Josip Nedimar, c. 9682.
25. Nazaj sprejet: Josip Delenec, c. 1700; suspendirani: Anton Rudolf, c. 10379, John Remec, c. 10388 in John Pintar, c. 1047; odstopila: Mary Jamnik, c. 11851.
26. Suspendiran: John Basara, c. 8993.
30. Odstopil: Alojzij Klinkon, c. 10485.
32. Nazaj sprejet: Joseph Mravljak, c. 6005.
33. Suspendiran: Jožef Sapotnik, c. 6523.
34. Novopristopil: Frank Zupan, c. 12239.
35. Suspendirana: Josip Barega, c. 8311 in Jakob Lavrika, c. 8339.
36. Pristopila: Ljudmila Gergurič, c. 4498; novopristopila: Rosa Žvonarič, c. 12250.
38. Nazaj sprejet: Stefan Krzeminski, c. 11359; suspendiran: Anton Holicky, c. 6196; umrl: Frank Železnik, c. 7812; črtan: Adolf Nemanič, c. 11154; pristopil: Jurij Perlinc, c. 11947; novopristopila: Mary Laporšnik, c. 12242 in Stanislav Ločajak, c. 12243.
39. Umrl: Josip Lubič, c. 5825.
41. Nazaj sprejeti: Frank Kastelic, c. 1762, Helena Škufca, c. 9103 in Jožef Škufca, c. 9116.
42. Nazaj sprejet: Karol Smit, c. 9759; suspendiran: Urban Likar, c. 2071.
46. Suspendiran: Jurij Kukar, c. 11551.
50. Nazaj sprejeti: Charles Pance, c. 9697, Mary Pance, c. 9709, John Volkar, c. 9232, Frank Volkar, c. 9274 in Jernej Volkar, c. 11650; suspendiran: Rudolf Blažič, 9283.
51. Nazaj sprejeti: Frank Strehovec, c. 2327, Frank Mervar, c. 8975, Anton Kerne, c. 9042, Matija Jerala, c. 6285, Marija Mervar, c. 9019 in Ivana Gašparič, c. 9028; suspendirani: John Trepat, c. 6878, Josip Jene, c. 9035, Lovrenc Kreč, c. 9036, John Trinko, c. 11566 in Mary Jene, c. 9052.
56. Suspendiran: Ciril Dornik, c. 11841; črtana: Anton Perčič, c. 8565 in John Tomec, c. 4289; novopristopil: Leopold Valenčič, c. 12257.
60. Črtana: Jožef A. Artl, c. 8725 in Frank Frank, c. 8779; novopristopil: John Debevc, c. 12251.
62. Črtana: Frances Suhodolnik, c. 11310.
69. Nazaj sprejet: Joseph Obreza, c. 8008; suspendirani: John Markun, c. 7974, Frank Prašnikar, c. 7986 in Mary Kerhlikar, c. 8017.
75. Pristopil: Jožef Urbanija, c. 9336.
81. Suspendiran: John Spelič, c. 4192; črtan: Alois Vester, c. 1857.
86. Suspendirana: Ana Dolenc, c. 9805.
99. Suspendiran: Frank Mali, c. 12099.
100. Nazaj sprejeti: John Geršman, c. 6620, Blatnik Ignac, c. 6482 in Fanny Blatnik, c. 6456; suspendirana: Joseph Rom, c. 6608 in Mary Rom, c. 6584.
105. Odstopil: Frank Dolenc, c. 10040.
107. Nazaj sprejeta: Valentin Sapotnik, c. 1742 in Nikolaj Vlahovac, c. 8384; odstopil: Frank Blatnik, c. 9472.
112. Nazaj sprejeti: Mihael Klopčič, c. 11204, Mary Klopčič, c. 10616, Rajberna Frank, c. 7284, Viktorija Rajberna, c. 7280 in Joseph Novak, pristopil: Ludvik Westael, c. 11443.
115. Suspendiran: Anton Marachi, c. 7607.
117. Nazaj sprejeti: Joseph Ostanek, c. 7175, George Blackmore, c. 11640, Charles Williams, c. 11644, Michael Bagney, c. 11597, David Williams, c. 11643 in Nikolaj Silhochic, c. 11642; črtan: Stanly Taranda, c. 11641; novopristopila: Ivana Jaklič, c. 12248.
126. Nazaj sprejeti: Josip Kosec, c. 6832, John Bosdak, c. 6916, Frances Kosec, c. 6824 in Frank Čerman, c. 6909; suspendirani: Josip Debevšek, c. 7528, Mary Prinčič, c. 11906, Joseph Rustrescu, c. 6835, Frank Kopelj, c. 10172, John Anžič, c. 6946, Louis Kočjak, c. 6920, Frank Odlazek, c. 6898 in Ivana Odlazek, c. 6899; črtana: Josip Fajdiga, c. 3815 in Louis Grabanc, c. 3250.
127. Suspendirani: Math Perniček, c. 9466, Uršula Perniček, c. 9465 in Ivan Vadnal, c. 10908.
128. Nazaj sprejet: Anton Mergole, c. 11691; suspendiran: John Hribar, c. 10789.
131. Nazaj sprejet: Jakob Pica, c. 7917.
139. Nazaj sprejet: George Bebau, c. 8038.
140. Suspendiran: Ivan Strah, c. 8486.
144. Novopristopila: Anton Sedmak, c. 12252 in Karolina Smrdel, c. 12253.
145. Nazaj sprejet: John Pugel, c. 11905; novopristopila: Mary Leknik, c. 12254.
150. Črtan: Blaž Guzelj, c. 8290.
152. Nazaj sprejeta: Alex Pajtak, c. 11744 in Anton Tkalec, c. 11077; novopristopila: Marija Horvat, c. 12255.
154. Suspendiran: Anton Jaterko, c. 9500.
155. Prestopil: Ludvik Westael, c. 11443.

Blaž Novak, tajnik.

Naznanila, vabila in zahvale.

Sheboygan, Wis. — Naznanjam članom in članicam društva Združeni bratje št. 344 SNPJ, da bom sprejemal od onih, katerim ni mogoče udeležiti se seje, assesment samo od 6 do 8 ure zvečer. Vsak naj skrbi, da pride plačati assesment ob določenem času in naj ga izroči meni, drugače nisem odgovoren, ako se zgodi kaka pomota. Toliko v poizvanilo članstvu. — *John Suppančič,* tajnik.

Mc Intyre, Pa. — Prosi se člane društva "Solkan" št. 361 SNPJ, da postiljajo svoje naslove tajniku društva. Opomlajam vas, da redneje posiljate svoj assesment, ker kdor istega ne bo poslal do 25. v vsakem mesecu, bo kaznovan po pravilih. Uradniki društva "Solkan" so: Louis Borštnar preds., št. 110; Frank Kovach, tajnik št. 45 in Steve Krajačič, blagajnik št. 3, v Mc Intyre, Pa.

Forlar, Kans. — Društvo Sveboda st. 411 SNPJ priredi v nedeljo dne 25. t. m. plesno veselico v East Cherokee v znanih Leopold Preložnikovih prostorih. Rojaki udeležite se te veselice polnoštevilno, ker je dobiček namenjen društveni blagajni. Vabimo tudi vse sosednja društva iz Pleminga, Mineralu in na Franklina ne smemo pozabiti. Cimveč nas bo lepša zabava. Za dobro godbo, prigrizek in pijačo bo skrbel za to izvoljeni odbor. Kakor ob vsaki priliki tako upamo tudi sedaj, da se bodo naši prijatelji izkazali kot gosta na ti veselici. Torej nasvidenje dne 25. t. m. ob 2 uri popoldne. — **Frank Maselj.**

Mineral, Kans. — Opozarjam društva SNPJ spadajoča pod zastavni odbor v Frontenacu, Kansasu, da pošljo svoje zastopnike na redno seja, ki se bo vršila meseca oktobra v navedenih zborovalnih prostorih v Frontenacu. Ukreniti imamo več važnih stvari in bo tudi volitev uradnikov za prihodnje leto. — **Jernej Mikolič,** tajnik zastavnega odbora.

Ludlow, Pa. — Društvo "Pivka" st. 201 SNPJ je sklenilo na svoji redni seji dne 11. t. m. da priredi dne 2. oktobra veselico z razvitjem društvene zastave. Odkrenkali bomo ob petih popoldan od Gestikove trgovine proti Pete Duka hali. Udeležije naj se ta veselice vsi člani, ker drugače bo vsak kdor se ne udeleži, kaznovan. Izvzeti so samo bolniki. — Vabimo tudi bližnja društva SNPJ, društva SDPZ in SSPZ, da se v velikem številu tega shoda oz. veselice udeležite. Imeli bomo izvrstno godbo iz Pueblа, za vse drugo pa bo skrbel odbor. Nasvidenje torej vsi v nedeljo 2. oktobra. — **Mihael Fatur,** predsednik.

Hendersonville-Canonsburg, Pa. — Naznanjam članom društva Frederick Engels št. 343 SNPJ, da sem bil dne 14. avgusta izvoljen za društveni zapisnikar za tajnika. Opozarjam člane, da plačujejo svoj mesečni prispevek do 25. v mesecu. Z onim, ki ne bo plačal pravočasno se bo postopalo po pravilih. — **Vinko Pelanšec,** tajnik Hendersonville, Pa. box 14.

Moline, Ill. — Apeliram na člane društva Mississippi št. 256, da se točno udeležujete društvenih sej in redno plačujete mesečni assesment. Vsakdo naj si zapomni, da mora biti assesment plačan do 25. v mesecu, ker drugače sledi suspenzija. Nekateri člani imajo navado, da se zanašajo na tajnika, češ da bo on založil, toda v takih slučajih je bil tajnik včasih sam oškodovan; zato si v naprej priznadevajte, da boste imeli assesment do časa plačan in vse bo v redu. — **L. O. tajnik.**

Ljubljana, dne 20. avgusta 1921. — **Cenjena društva!**—Blagovolite sprejeti za Vašo blagohotno podporo moje najtoplejše zahvale. Bodite prepričani, da ste pomagali stem svojemu rojaku siromaku, ki je prestal grozne bolečine in kateri se bo moral mučiti celo življenje na njegov obstoj, kajti siromaka pohabljenega se vsak ogiblje in zaničuje, kakor da bi si bil sam kriv! Žalibog zelo malo je takih, ki z nami čutijo naše bol. Prepričan sem, da v Vaši domovini ni tako, ker veste kaj je človek in kaj trpi. Seveda tu pri nas so si večina nagromadili veliko premoženje z vsemogočim, medtem ko smo mi v strelskih jarkih pomanjkanja trpeli. Namesto da bi te sedaj malo popravili, pa jih lepo v miru puste.

Izrekam le enkrat moje iskrene zahvale in sprejmite bratski pozdrav od siromaka in trpina Lehar Albina, Ljubljana, Križevniška ulica, Jugoslavija.

Darovala so mi sledeča društva S. N. P. J.

Društvo Slov. 487 $10; dr. št. 262 $2; dr. st. 239 $2; dr. st. 41 $5; dr. st. 86 $2.50; dr. st. 124 $2; dr. st. 148 $2.50; dr. st. 215 $5; dr. st. 17 $2; dr. st. 180 $1.25; dr. st. 290 $2; dr. st. 296 $3.25; dr. st. 341 $2; st. 27 $5; st. 242 $2; dr. st. 170 $3.25; dr. st. 32 $6.35; dr. st. 51 $6.35; dr. st. 225 $7.75; dr. st. 73 $3.50; dr. st. 7 $2; dr. st. 6 $5; dr. st. 297 $6.35; dr. st. 88 $2; dr. st. 303 $3.80; dr. st. 274 $1.75; dr. st. 122 $2.75; dr. st. 259 $1.50; dr. st. 227 $7.75; dr. st. 19 $2.50; dr. st. 83 $2.50; dr. st. 401 $4.60; dr. st. 38 $2.75; dr. st. 315 $1.90.

Posamezni darovalci so: Josepina Karlinger $1; Anton Poznajevšek $1; Neimenovan $1; Martin Krista 50c; Anton Bizjan 50c; Antonia Augusta $1; Žan Rutar $1; John Sedenik 50; Mary Lipoglav 75c; Math Gurič 25c.

Ruski pomožni fond J. S. Z.

Prispevki za odpomoč ruskemu delavstvu, ki je izpostavljeno lakoti in umiranju.

III. Izkaz.

Chicago, Ill.: Po $2: S. Chakich, S. Bojanovich, P. Piharich, G. Maslach; N. Uršich $3; po $1: M. Kjurina, N. Bogovich, A. Covacich, G. Vertag, N. Sibich, St. Pilipavich, M. Balec, J. Krešich, Z. Kostich, J. Prust, S. Cholity, S. Kretzul in M. Dimich; P. Bogarski $1.50; po 50c: A. Gorshu, F. Matkovich, S. Portschey, M. Slavich, R. Kauchich, G. Grimma, A. Semalich, F. Novotny, A. Petrovics, F. Laretz, D. Popovich, M. Ladovich, S. Govedarica, S. Mastilovich, K. Tesovac; po 25c: M. Slavich, G. Puzich, M. Šarapa, F. Saler, W. Friedman. — $64.25.

Bannock, O.: A. Černe $2; po $1.50: F. Černe, C. Habe, F. Habe; po $1: J. Habe, K. Vehar, A. Bikich; po 50c: F. Wolf, M. Barbich, J. Kalevich. — $11.00.

Cleveland, O.: Jugosl. socialistični klub st. 27 JSZ — $25.00.

Chicago, Ill.: Društvo Francisco Ferrer st. 181 SNPJ — $10.00.

Forrington, Ill.: Po 25c: A. Snoj, P. Mikel, F. Otrin, F. Hrovatin, F. Majdich, J. Fisch, J. Kravanja, M. Komatar, J. Radosevich 50c. — $2.50.

Monessen, Pa.: T. Semec $1; po 50c: M. Premrl, A. Pocrga, F. Daughraut, F. Steruišnik; po 25c: L. Premrl, N. Bozdi, S. Krišaj, F. Trebec, G. Jauch, F. Svečnik, T. Tauchar, J. Aidnik, J. Mihalčec, F. Petrarel, V. Dembar, P. Dolenc, A. Mitavec, Fanny Zotka, J. Samida, A. Martinčič; po 20c: A. Santel, J. Bohtej, J. Starc 10c, J. Rozobel 5c. — $7.75.

Chicago, Ill.: Iz Sibirije $2; po $1: J. Zavertnik st., A. Kobal, P. Berger; po 50c: Lincoln Zavertnik in Helena Zavertnik. — $6.00.

Chicago, Ill.: F. Godina — $2.00.

Sly, Minn.: Po 50c: J. Turna, J. Grabek, J. Sekunk, K. Merhar, Y. Kosmach; po 25c: L. Perushek, L. Champa, L. J. Champa, M. Otrin, J. Champa, J. Glavan ml. — $4.00.

Donlogville, Pa.: Društvo "Rdeči Prapor" st. 87 SDPZ $7.00; Agnes Basial $5; po 50c: Frances Humar, A. Humar, A. Levšin, J. Potisek, J. Rafaer, M. Sirova, F. Knaus, F. Kutar. — $16.00.

Conmaugh, O.: F. Bostjančič in L. Turšek po $1; A. Moze 50c; L. Perich 25c. — $3.75.

Reading, Pa.: Društvo Sv. Jurija st. 91 JSKJ — $5.00.

Kenosha, Wis.: Društvo Ilirija st. 38 SNPJ $10.00; nabrano med člani in poslano po F. Jurca $6.65.—$16.65.

Salamanca, N.Y.: Iry. Lyons $2; po $1: A. Slais, L. Loeber, D. Seligman, S. S. Pritz, M. Herman; N. Klajs 50c. — $7.50.

Aurora, Pa.: Društvo Slov. Bratje st. 47 SDPZ — $10.00.

Pueblo, Col.: N. Revinsky $5; po $2: B. Bartulovich, Majnero, C. Novak; po $1: E. B. Tiffanier, S. B. Fisher, Ch. Dan, H. H. Hawley, Z. Rusch, G. LaSalle, R. F. S. Powers, E. Cunningham, C. S. Taylor, N. Jansen, L. Sippila, E. I. Bakke, S. Bedravich, L. Becich; A. C. Smith 50c. — $25.50.

Gilchrist, Kans.: Leop. Sobe $2; po $1: F. Padar, F. Cemažar in J. Jakes; po 50c: A. Skufca, J. Zakrajšek, A. Puder, Jessie Cemažar, Justin Cemažar; po 25c: L. Sapar in J. Sheme. — $8.00.

E. Moline, Ill.: Jugosl. socialistični klub st. 219 $5; po $1: F. Smerdu in Just. Jajc; F. Šetina 50c; F. Gradišek in T. Gradišek po 10c; F. Pance in I. Rosetich po 25c; Katy Brejc 50c; J. Brejc in L. Gradišek po 5c.—$8.50.

Chicago, Ill.: Odsek Broj 36 N. H. Z. — $25.00.

Detroit, Mich.: Jos. Tepelak—$3.00.

W. Newton, Pa.: J. Langerholc $1; J. Jovan 50c; F. Peterzel 50c; po 25c: J. Vehovec, A. Valenčič, F. Hrvatin, F. Cetin, J. Lavrich, J. Svetek, J. Kerhlikar; J. Pevec in M. Tomac po 20c; V. Stajnar in J. Gaberšek po 15c; F. Krišman in M. Jerina po 10c. — $4.45.

Zadnji izkaz dne 10. sept. . . $653.82
V tem izkazu 227.02

Skupaj do 17. sept. 1921 . . $880.84
Tajništvo J. S. Z.

Delavec brez delavskega časopisja je kakor vojak brez puške. Naročite se in širite svoje glasilo "Prosveto."

FARMA NA PRODAJ.

Farma na lepem prostoru ob državni cesti vsa ograjena in zemlja izorana z vsemi za kmetijstvo potrebnimi stroji, se vsled družinskih razmer proda. Lepa prilika za rojaka, katerega veseli kmetijstvo. Za pojasnila pišite na: upravništvo "PROSVETE", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

(Adv.)

LOOK OUT ZA PIJAČE.

[illegible]

Vitez iz rdeče hiše.

(LE CHEVALIER DE MAISON ROUGE.)

ROMAN IZ ČASOV FRANCOSKE REVOLUCIJE.

Spisal **Aleksander Dumas star.**
Prevel **Ferdo Perhavec.**

(Dalje.)

Toda neutrudni vitez iz Rdeče hiše si je izmislil nov poskus, ki naj bi se izvršil s pomočjo hiše, ki jo je bil kupil Dixmer.

Medtem so jetniki zgubili vsako upanje. Onega dne, ko so bili girondisti postavljeni pred obtožbo — to ji je izdajal krik po ulicah, segajoč do njenih ušes — je bila kraljica posebno žalostna; kajti, čim so bili girondisti obglavljeni, ni imela kraljeva družina nobenega zagovornika več v konventu.

Ob sedmi uri so prinesli večerjo. Uradniki so preiskovali, kakor navadno, vsak krožnik, razgrnili vsak prtič, pregledali s vilicami ali prsti kruh, testo, tolkli orehe, vse iz strahu, da bi ne prišel jetnikom kak listek v roke. Nato so šele povabili kraljico in princeso, naj prisedeta k mizi, in sicer navadno z besedami: "Udova Kapet, ti lahko večerjaš."

Kraljica je majala z glavo, hoteč s tem reči, da ni lačna. Toda v tem hipu je stopila k njej njena hči in je, kakor da bi jo hotela objeti, dejala natihoma: "Sedite k mizi, menim, da nam hoče dati Turgy znamenje."

Kraljica je boječe privzdignila oči. Nasproti ji je stal Turgy, v levi roki držeč prtič, z desno se dotikajoč svojih očes.

Vstala je takoj in sedla na navadni prostor za mizo. Uradnika sta prisostvovala večerji, kajti bilo je jima prepovedano pušati princese, četudi le za hip sami s Turgyjem. Ker je sedela kraljica nasproti Turgyju, ji ni ubežala niti ena njegova kretnja.

Ko so povečerjali, so z enako previdnostjo kakor prej, zopet odnesli posodo, in ko so se ženske odpravljale k počitku, jih ni Tisonka tako dolgo pustila izpred oči, dokler ni sleherna odšla v svojo spalnico.

Mesec, bledi gost jetnikov, je pošiljal skoz okno poševen žarek, ki se je polagoma splazil od okna do kraljičine postelje. Za hip je postalo v sobi vse tiho in mirno. Nato so nalahko zaškripala vrata; senca je zakrila žarek in se bližala postelji. Bila je princesa Elizabetha.

"Ali ste videli?" je vprašala s tihim glasom.

"Da," je odgovorila kraljica.

"Ali ste razumeli?"

"Sem, toda ne morem verjeti temu."

"Ponavljati hočeva znamenje."

"Najprej se je dotaknil očesa, s čemer je hotel povedati, da se pripravlja nekaj novega."

"Potem je del prtič iz leve roke v desno, kar pomenja, da se pečajo z našim begom."

"Nato je pritisnil roko na čelo, znamenje, da prihaja pomoč iz notranjosti dežele, ne iz inozemstva."

"Ko sta ga potem prosili, naj ne pozabi prinesti jutri mleka, je dvakrat zavozljal svojo ruto."

"Je torej zopet vitez iz Rdeče hiše! Plemenito srce!"

"On je," je rekla princesa Elizabeta.

"Ali spiš, hčerka?" je vprašala kraljica.

"Ne, mati moja", je odvrnila princesa.

"Torej moli, že veš, za koga."

Princesa Elizabeta se je natihoma vrnila v svojo sobo, in še pet minut pozneje je bilo čuti glas mlade princese, ki je v nočni tihoti govorila z Bogom . . .

XVIII.

Oblaki.

Vemo, da je sprejem pri Genevievi razočaral Maurica, in to razočaranje se je pri prihodnjih obiskih še povečalo. Gospa Dixmerjeva, ki ni zaupala lastnemu sreu, je ukrenila, da ji dela med Mauricevim obiskom družbo kaka sorodnica ali komornica. Ko je Maurice četrtega dne, deset minut po svojem prihodu, videl, kako je komornica, ki je že povezala šest šepnih rut in segla še po tucatu ptičev, je pogledal na uro, vstal, se poslovil od Genevieve in odšel, ne da bi bil zinil besedice. Da, niti ozrl se ni, ko je odhajal.

Genevieva mu je sledila s svojim pogledom skrzi vrt in ostala nekaj sekund kakor otrpla, bleda. Mauriceev odhod jo je pretresel in padla je, osupla vsled učinka svoje diplomacije, na prvo stolico.

V tem trenotku je vstopil Dixmer.

"Ali je Maurice odšel?" je vzkliknil začudeno.

"Da," je zajecljala Genevieva.

"Saj je bil ravnokar prišel?"

"Približno pred četrt ure."

"Potem se bržkone zopet vrne."

"Dvomim."

Odslovil je komornico in vprašal:

"No, ljuba Genevieva, ali je sklenjen mir z Mauricem?"

"Nasprotno, jaz menim, da sva v tem hipu hladnejša nego kdaj prej."

"Iz kakšnega razloga?"

"Ali ne uganete? Zdi se mi, da mu ne prija navzočnost komornice."

"Maurice ima prav," je dejal Dixmer. "Njegovi obiski so namenjeni Vam in ne komornici; torej ni potrebno, da ostane v sobi, ko prihaja Maurice.

Genevieva je začudeno pogledala svojega soproga.

"Ali prijatelj . . ." je rekla.

"Genevieva," je odvrnil Dixmer, "smatral sem Vas za svojo zaveznico, ki mi bo lajšala mojo nalogo, a mesto tega mi delate še težkoče. Genevieva, ali Vam nisem dejal, da zaupam Vam in Vašemu poštenju; ali Vam nisem rekel, da mora postati Maurice iskren in bolj zaupen prijatelj?"

"Ali nimate drugih pomočkov? Za nas vse bi bilo boljše, ko bi Maurice ne prihajal več v hišo."

"Da, morda za nas, toda radi nje, kateri smo prisegli žrtvovati svoje premoženje, svoje življenje, celo lastno srečo, radi nje se mora ta mladi mož zopet vrniti. Ali ne veste, da je Turgy na sumu in da mislijo dati princesam drugega služabnika? Vsaj ljudje govorijo tako."

"Dobro, odpustila bom komornico."

"Moj Bog, Genevieva," je dejal Dixmer, "storite kot poštena in udana soproga, kar mislite, da morate storiti, več Vam ne rečem. Jutri bom odsoten; pri mojih inženirskih delih me nadomestuje Morand. Mesto mene, bo obedoval on z Vami. Maurice nam mora storiti neko uslugo; Vam že pove, kaj je. Gre za nekaj važnega. Svoje zadnje upanje polagamo na tega dobrega, plemenitega in udanega moža, našega zaščitnika, za katerega moramo žrtvovati življenje."

"In za katerega bi tudi jaz žrtvovala življenje," je vzkliknila Genevieva vsa navdušena.

"No, dobro," je pripomnil Dixmer in pritisnil svoje ustnice na čelo svoje soproge, "bodite močni in preudarite!"

Zapustil je sobo.

"Oh, moj Bog, moj Bog!" je zamrmrala Genevieva boječe. "Kako me silite, da sprejmem ljubezen, po kateri hrepeni vsa moja duša."

Prihodnjega dne med poldnevom in eno, je Genevieva zaman pričakovala Maurica. Ne da se opisati, kaj se je med tem zgodilo njenem sreu. Obupala je skoraj, da-li sploh pride, ker se je bil prejšnjega dne poslovil na tak način. Sprva se je oblekla kolikor možno priprosto. Pozneje, ko je videla, da se je zamudil, si je pripela, sledeč nekemu naravnemu nagonu koketerije, cvetlico v nedrije, cvetlico v lase in znova čakala, a pri tem vedno bolj čutila, kako tesno ji postaja pri sreu.

Deset minut pred drugo uro je Genevieva začula dobroznane korake Mauricevega konja.

"Oh! on je tu," je vzkliknila, "njegov ponos se ni mogel upirati njegovi ljubezni. On me ljubi, me ljubi!"

Maurice je skočil s konja in ga predal vrtnarju; ukazal mu je, naj ga počaka na istem mestu. Genevieva ga je bila že ugledala in opazila z začudenjem, da vrtnar ni odvedel konja v hlev.

Maurice je vstopil; bil je tega dne prav posebno lep. Široka črna suknja z velikimi našivi, bel telovnik, usnjate hlače, noge, vredne Apola, njegov ovratnik iz belega batista, lepi, njegovo gladko in široko čelo razkrivajoči lasje: vse to je tvorilo uzor lepote in moške sile.

Vstopil je — Genevievi se je širilo srce, sprejela ga je z žarečim obrazom.

"Ah! tukaj ste," je dejala in mu ponudila roko, "kajneda, danes obedujete z nami?"

"Nasprotno, občanka," je odvrnil Maurice hladno, "hotel sem Vas prositi za dovoljenje, da smem izostati."

"Izostati?" . . .

"Da, preobložen sem z delom v sekciji. Bal sem se, da me pričakujete in da me še obsodite radi moje neuljudnosti. To je vzrok mojega prihoda."

Genevieva je začutila v srcu nekaj kakor kamen.

"O moj Bog!" je dejala, "Dixmer je gotovo računal na to, da Vas ob svoji vrnitvi najde; zato mi je naročil, naj Vas zadržim."

"Ah, potem razumem, zakaj me silite, da ostanem, madama; ker je tako ukazal Vaš soprog. Da nisem tega takoj uganil! Res, nikoli ne ozdravim na svoji domišljavosti."

"Maurice!"

"Toda ravnati se moram bolj po Vaših dejanjih nego po Vaših besedah. Ako Dixmer ne obeduje z nami, je zame razlog več, da odidem. Njegova odsotnost bi Vam vzbujala samo muke."

"Zakaj?" je vprašala Genevieva boječe.

"Ker se zdi, da ste se po mojem povratu namenili, da se me boste izogibali, zato, ker sem se po svojem povratku vsakikrat naletel na koga drugega, samo ne na Vas."

"Tiho!" je dejala Genevieva. "Vi ste zopet nejevoljni, ljubi prijatelj, in jaz hočem storiti, kar je najboljše."

"Ne, Genevieva, Vi lahko storite še kaj boljšega, sprejmete me lahko kakor prej, ali pa me popolnoma odženete." —

"Čujte, Maurice," je odvrnila Genevieva z nežnim glasom, "umevajte moj položaj, uganite, kje tiči moja bojazen, in ne delajte se več tako okrutnega napram meni."

"Mlada žena se je približala in ga pogledala žalostno.

Maurice je molčal.

"Toda kaj hočete vendar od mene," je nadaljevala.

"Ljubiti Vas hočem, Genevieva, ker čutim, da ne morem več živeti brez Vaše ljubezni."

"Maurice, imejte usmiljenje!"

"O, potem ste me morali pustiti, da umrem!" je vzkliknil Maurice.

"Umreti!"

"Da, umreti ali pozabiti."

"Vi bi torej lahko pozabili," je vzkliknila Genevieva, in solze so ji silile v oči.

"Oh, ne, ne," je dejal Maurice in padel na kolena, "ne, Genevieva, morda umreti, toda pozabiti, nikoli, nikoli!"

"In vendar," je Genevieva odločno pripomnila, "vendar bi bilo najbolje, Maurice, kajti ta ljubezen je zločin."

Ali ste kaj takega dejali gospodu Morandu?" je rekel Maurice, ki ga je njena nepričakovana hladnost nekoliko umirila.

"Gospod Morand ni tak blaznež, kakor ste Vi, Maurice. Ni mi bilo treba da bi ga šele opozarjala na to, kako naj se vede v hiši svojega prijatelja."

"Staviva," je odvrnil Maurice z ironičnim nasmehom, "staviva, da se Morand ne zgane odtod, ako Dixmer obeduje zunaj. Ah! Genevieva, to mi morate predočevati, ako hočete zaprečiti, da Vas ljubim; kajti dokler se nahaja Morand tu, tu ob Vaši strani, ne da bi Vas zapustil niti za sekundo," je nadaljeval z zaničevanjem, "oh, ne, ne, dotlej Vas ne bom ljubil ali pa vsaj si ne bom priznaval, da Vas ljubim."

"In jaz," je vzkliknila Genevieva, pritirana vsled večnega sumničenja do skrajnosti, in prijela z neko divjostjo za roko mladega moža, "prisegam Vam, čujte dobro Maurice, prisegam Vam, da mi Morand nikoli ni govoril o ljubezni, da me Morand nikoli ni ljubil in me nikoli ne bo ljubil; prisegam Vam pri svojem poštenju, prisegam Vam pri duši svoje matere!"

"Ah, ah!" je vzkliknil Maurice, "kako rad bi Vam verjel."

"Oh! veruje mi, ubogi norček", je dejala z nasmehom, ki bi za vsakega drugega pomenjal odkritje ljubezni, "verujte mi; ali hočete morda kaj več vedeti o tem? No, dobro: Morand ljubi žensko, pred katero zginjajo vse druge na svetu kakor cvetke na polju pred zvezdami na nebu."

"In kdo je ona ženska, ki je v stanu zatemniti druge, ako se nahaja tudi Genevieva med njimi?"

(Dalje prihodnjič.)

ZDRAVI OTROCI SO BOGASTVO NARODA

Če ne morete sami dojiti svojega otroka— potem ne jemljite nikakih slučajev, dajte mu

Borden's
EAGLE BRAND
(CONDENSED MILK)

hrano, ki je uspešno vzredila na sto tisoče otrok v zadnjih dve in šestdesetih létih.

THE BORDEN COMPANY,
Borden Building New York

Izrežite ta kupon SEDAJ—in ga pošljite še DANES 0186 in prejeli boste ZASTONJ zelo lepo knjigo "Dojenčki dobite" (Baby's Welfare), katera vam pove, kako držati otroka zdravega in vam da tudi instrukcije v vašem jeziku, kako ga hraniti.

Ime .....

Naslov .....

NAJVEČJA SLOVENSKA ZLATARSKA TRGOVINA.

Frank Cerne,
6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, O.

Zlatnina, broške, zapestnice, diamantne prstane in lavalirje, verižice i. t. d.

POPRAVLJAMO: ure in drugo zlatnino po nizki ceni.

PODRUŽNICA
COLUMBIA GRAMOFONOV

in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vprašajte za cene predno drugod kupite.

Najboljše blago Najnižje cene.

POZOR! SLOVENCI! POZOR!

Slovenci in Slovenke v Chicagu in okolici ne pozabite, da

društvo Narodni Vitezi št. 39, SNPJ

priredi

veliko plesno veselico in vinsko trgatev

v nedeljo dne 26. septembra, ob drugi uri popoldan v Narodni Dvorani, vogal Racine Ave. in 18. ulica.

Vsi viničarji, ki imajo viničarske obleke, se uljudno prosi, da se prijavijo dne 22. septembra ob 8. uri zvečer v veseličnih prostorih.

Ob 8. uri zvečer nastopi slovensko pevsko društvo "Soča." Viničarji vstopnine prosti. — Vstopnina za druge osebe 30c.

K obilni vdeležbi vabi in se priporoča

VESELIČNI ODBOR.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

NARODNA TISKARNA

2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce.—"PROSVETA" se tiska v naši tiskarni.

Edini slovenski naravoslovni zdravnik v Ameriki

Dr. Albert Jančič, N. D. D. C.,

naznanja rojakom, da se je nastanil v Chicagu. Zdravi vse kronične bolezni brez operacij in medicin. Uporablja se solnčne žarke, vodo, manipulacija na hrbtišču in dieto.

32 N. State St., Soba št. 1301. Telefon: State 7793.

Ure od 9. zjutraj do 12. opoldne.

VAŽNI DOKUMENTI.

Ako prodajate ali kupujete v starem kraju posestvo, potrebujete pravilno izpolnjeno pogodbo; ako želite svojcem darovati kako zemljišče ali posestvo, potrebujete darovalno pogodbo; ako imate koga pooblastiti v starem kraju, da vas pri vseh sodnijskih ali političnih vzadih zastopa, potrebujete pooblastilo; ako želite dobiti svojo rodbino v Ameriko, potrebujete pravilno izpolnene prošnje.

Vse te dokumente, sodnijske spise in prevode iz slovenskega za angleški jezik in obratno izdelujem točno in hitro.

F. A. BOGADEK,
Odvetnik in javni notar
103 BAKEWELL BLDG., PITTSBURGH, PA.

ZASTAVE

Regalije in vse društvene potrebščine. Garantirano delo in blago. Izdeluje sobrat

Frank Kerže, 6033 St. Clair Ave., Cleveland, O.

DENAR V STARI KRAJ!

500 kron za	$ 2.00	100 lir za	$ 5.10
1000 kron za	3.60	500 lir za	24.00
10000 kron za	35.00	1000 lir za	47.00

Denar prejemamo v poštnem money orderju ali bančnem draftu. Izdelujemo tudi vsakovrstna notarska dela za tukaj in v stari kraj kot: pooblastila, prošnje, pobotnice kupne in druge pogodbe. V vsakem oziru se obrnite za pojasnilo na

MLADIČ & VERDERBAR,
1334 W. 18th Street CHICAGO, ILL.

Trpežne bakrene kotle,

po zelo znižanih cenah.

Imamo izvrstno izdelane, močne in trpežne bakrene kotle, katere razpošiljamo na vsa kraje, dobro zavite in pakirane v lesenih zabojih.

3 galone	$ 4.25	15 galonov	$13.75
4 galonov	4.80	20 galonov	16.50
5 galonov	7.00	25 galonov	21.00
10 galonov	8.00	Kovad za spajanje	.75
12 galonov	10.00	1/2 debelo bakrena cev	.20
		1/2 debelo cinasta cev	.40

Pri naročilu nam pošljite vsi natančen naslov, vašega najbližnjega železniškega urada. Z naročilom priložite tudi Money Order ali bančni Draft. Na C. O. D. se pošiljamo ničemar. Pišite po naš cenik. Naš naslov je:

J. O. HRUBY, 1846 S. RACINE AVE., Dept. T. Chicago, Ill.

Ustanovljena leta 1878.